

Ajankohtaista lyhyesti

Taloustorstai 16.11.2017

Sanna Lehtonen
Kehittämispäällikkö

Taloustorstai 16.11.2017

Taloustorstain 16.11.2017 ohjelma

- klo 9:30 Ajankohtaista valtionosuuksista ja veroista / **Sanna Lehtonen, Jukka Hakola**
 - klo 10:15 Kuntapalvelut Pohjoismaissa / **Reijo Vuorento**
 - klo 10:25 Ruotsin rahoitusjärjestelmä / **Benjamin Strandberg**
 - klo 11:00 Tanskan rahoitusjärjestelmä / **Mikko Mehtonen**
 - klo 11:20 Soten rahoitusuudistukset Pohjoismaissa / **Reijo Vuorento**
- Myös osallistujilla on mahdollisuus osallistua Taloustorstaihin ja saada vastauksia kysymyksiinsä. Kirjoita viestisi kommenttilaatikkoon!

Tallenne ja luentomateriaalit

- Taloustorstaita on mahdollista seurata myös tallenteena suoran lähetyksen jälkeen. Linkki tallenteeseen ja luentomateriaaleihin lähetetään kaikille ilmoittautuneille.

Miten haluat katsoa lähetystä?

- Klikkaa alareunan symboleita

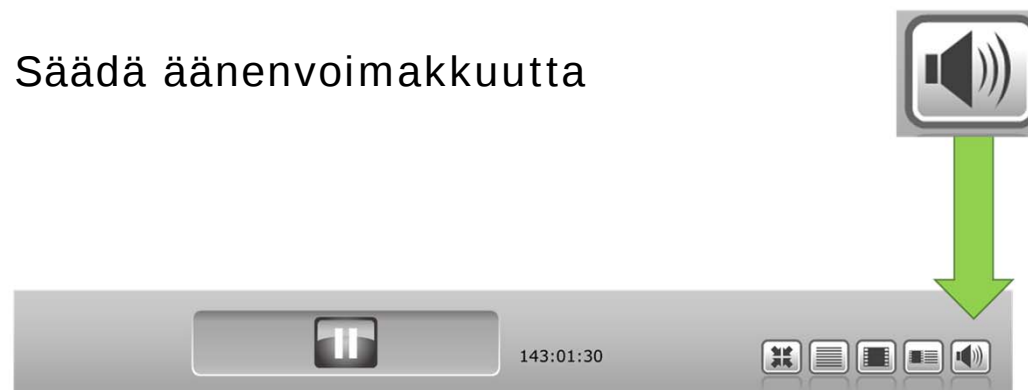

Anna palautetta

sisältöön, aikatauluun,
tekniikkaan, luennoitsijoihin
ym. liittyen

Kirjoita viestisi
kommenttilaatikkoon
lähetyksen aikana

Säädä äänenvoimakkuutta

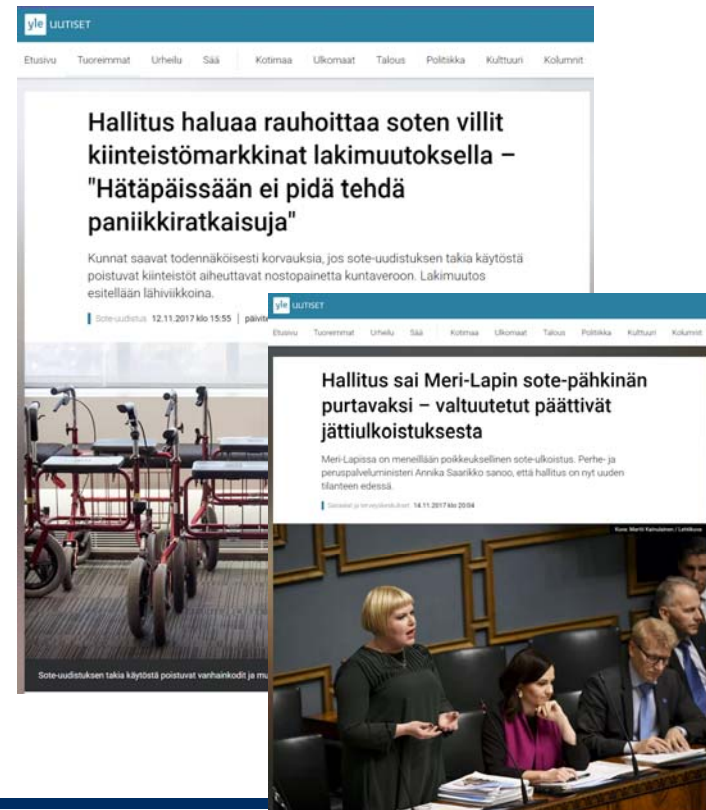

Ajankohtaista talouden ohjauksesta ja tilastoista

- VM & Tilastokeskuksen koulutus taloustiedon hallinnan, raportoinnin ja tilastoinnin uudistuksista 30.11.2017 Helsingissä
 - » Kohderyhmä: kunnat, kuntayhtymät ja maakuntatoimijat
 - » Ilmoittautuminen viim. 20.11.2017,
<http://tilastokeskus.fi/tup/koulutus/talousraportoinnin-koulutusohjelma.html>
- Maakuntien JHS-suositukset palautekierrokselle
- Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän eriytetyn liiketoiminnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä
- Materiaaleja päivitetty osoitteessa Kuntaliitto.fi > Kuntatalouden tilastot

Ajankohtaista maakunta- ja sote-uudistuksesta

- Kompensaatiomalli omaisuuden siirtoon liittyen
- Sote-pilotointi
 - [Vaikutus sote-kustannuksiin \(netto\)](#)
 - [Vaikutus siirtolaskelmiin?](#)
 - [Vaikutus muutosrajoittimeen?](#)
 - [Pysyvä vaikutus uuden kunnan talouteen 2020→](#)
- Eläkemenoperusteiset maksut
 - » [Jyvitettävä tehtäville: soten osuus soteen](#)
 - » [tettävä tehtäville: soten osuus soteen](#)
- Siirtolaskelmat päivittyvät 2/2018
 - » [Aikaistettu aikataulu kustannustietojen julkaisuun 2018 ja 2019 \(syyskuu\)](#)
 - » [Tiedot Tilastokeskukselle toukokuun loppuun mennessä](#)
 - » [Koulutusta keväällä 2018](#)

Ajankohtaiset tapahtumat

- Tuottavuusiltapäivä oli TI 14.11.2017
 - » Tallenne julkaistaan viikolla 47
- Taloustorstai EXTRA
 - » 11.12.2017 Säätytalo: Kiinteistöveroseminaari
 - » 14.12.2017 Kuntatalo: Tuleeko meille maakuntaverot? –tutkimuksen julkaisu
- FCG tilinpäätöspäivät
 - » 9.1.2018 Oulu
 - » 11.1.2018 Tampere
 - » 16.1.2018 Helsinki
 - » 18.1.2018 Kuopio
- Taloustorstait jatkuvat keväällä 2018
 - » TO 11.1.2018
 - » TO 9.2.2018 Taloustorstai LIVE FCG:n Talous- ja rahoitusristeilyllä
 - » ...

Tärkeät tiedonlähteet

- Kuntaliiton Talouslista-sähköpostilista
- Kuntatalouden Uutiskirje
 - » Seuraava viikolla 47
 - » Aiheina esim.
 - Kuntien veroprosentit 2018
 - Ajankohtaisen talousnäkymät
 - Kannattaako kunnan lisätä vai vähentää sote-kustannuksia 2018-2019?
 - Verkkolaskutuksen kansallinen toimeenpanoryhmä aloittaa
 - Lei-tunnus pakolliseksi, kun yhteisö toimii rahoitusmarkkinoilla

Sähköpostilistalle
liittyminen ja
uutiskirjeen tilaus:

Tuija Valkeinen

Tuija.Valkeinen@Kuntaliitto.fi

p. 050 548 1440

Hinta 30 €

Ajankohtaiset veroasiat

Taloustorstai 16.11.2017

Jukka Hakola
Kehityspäällikkö, verotus

Ajankohtaiset veroasiat

- Kuntaliiton 6.11. päivitetty ennuste
 - » Valmistunut verotus
 - » Loppuvuoden oikaisut
 - » Ensi vuoden ennuste

Kuntaliiton veroennuste 6.11.2017

KUNNALLISVERON VEROPOHJA			KOKO MAA , Milj. €			
ANSIOTULOT	2016	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**
Palkkatulot yhteensä	83 752	85 600	87 600	89 400	91 800	94 600
Muutos %	1,7	2,2	2,3	2,0	2,7	3,1
Eläketulot	30 113	31 210	32 300	33 400	34 570	35 810
Muutos %	2,6	3,6	3,5	3,4	3,5	3,6
Työttömyysturva	4 870	4 470	4 190	4 060	4 040	4 080
Muutos %	-2,4	-8,2	-6,3	-3,2	-0,4	1,0
Muut sos.turvaetuudet	2 820	2 790	2 790	2 790	2 820	2 850
Muutos %	1,2	-1,1	0,0	0,0	1,1	1,1
Maa- ja metsätalous	823	790	810	840	870	900
Muutos %	6,2	-4,0	2,5	3,7	3,6	3,4
Elinkeinotoim. + muut	4 554	4 450	4 550	4 670	4 800	4 940
Muutos %	3,8	-2,3	2,2	2,6	2,8	2,9
ANSIOTULOT YHTEENSÄ	126 931	129 310	132 240	135 160	138 900	143 180
Muutos %	1,8	1,9	2,3	2,2	2,8	3,1

Verovuoden 2016 lopulliset tiedot

Palkkatuloennustetta nostettu reilusti

Ansiotuloennuste noussut 1 % -yksikön kesäkuun ennusteesta

Kuntaliiton veroennuste 6.11.2017

VÄHENNYKSET	2016	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**
→ Palkansaajan vak.maksut	6 421	8 180	8 910	9 490	9 600	9 890
% palkoista	7,7	9,6	10,2	10,6	10,5	10,5
Vähennetyt matkakustan.	1 480	1 530	1 560	1 590	1 620	1 650
→ Muut tulonhankk. vähennykset	2 648	2 990	3 010	3 030	3 060	3 060
Eläketulovähennys	6 299	6 500	6 440	6 390	5 200	5 150
% eläkkeistä	20,92	20,83	19,94	19,13	15,04	14,38
Ansiotulovähennys	6 156	6 000	6 000	5 900	5 800	5 850
Perusvähennys	3 246	3 300	3 400	3 400	3 000	3 000
→ Vapaaeht. eläkem. + muut väh.	346	350	350	350	280	280
VÄHENNYKSET YHT.	26 597	28 850	29 670	30 150	28 560	28 880
Muutos %	1,8	8,5	2,8	1,6	-5,3	1,1
Vähennysaste, %	20,95	22,31	22,44	22,31	20,56	20,17
Ansiotulo - vähennykset	100 334	100 460	102 570	105 010	110 340	114 300
Muutos %	1,8	0,1	2,1	2,4	5,1	3,6

Kikyn
maksumuutosten
vaikutukset
vaikuttavat edelleen

Eläketulovähennykset
laskevat soten
johdosta

Perusvähennystä
korotettiin

SOTE –muutoksen
liittyen
verovähennyksiä
muokataan

Kuntaliiton veroennuste 6.11.2017

MAKSETTAVA KUNNALLISVERO			KOKO MAA , Milj. €			
VEROVUOSI	2016	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**
Ansiotulo - vähennykset	100 334	100 460	102 570	105 010	110 340	114 300
Tuloveroprosentti, painotettu ka	19,85	19,91	19,91	19,91	7,54	7,54
VERO (Tulon perusteella)	19 920	19 999	20 419	20 905	8 317	8 615
Työtulovähennys	812	1 010	1 130	1 100	60	60
Muut vähenn. verosta	323	279	219	235	22	20
Vähenn. verosta yhteensä	1 135	1 289	1 349	1 335	82	80
MAKSETTAVA VERO	18 785	18 710	19 070	19 570	8 235	8 535
<i>Muutos %</i>	0,8	-0,4	1,9	2,6	-57,9	3,6

Soten aiheuttama veroprosenttileikkaus viimeisin tieto: -12,37 %

Veronkevennyksiä 2018

Kikyyn liittyen paljon lisäkevennyksiä 2017

Sotessa verosta tehtävät vähennykset siirtyvät pääosin valtionverotukseen

Verovuosi 2016 – valmistunut verotus

VEROHALLINTO

MAKSUUNPANON MUKAINEN TILITYS

Veronsaajaryhmät	Koko maa	Valtio	Kunnat
Maksuunpantu veroja	30 511 487 308	8 849 204 956	18 787 945 313
Maksuunpanon mukainen ryhmäjako-osuus		0,2900	0,6158
Tilitetty pp.kk.	32 018 667 888	9 471 121 961	19 544 194 879
Ennakkoperinnässä käytetty ryhmäjako-osuus		0,2958	0,6104
Uusi osuus tilitetystä määrästä		9 286 330 479	19 716 016 305
Oikaisu		-184 791 482	171 821 427
Oikaisu - %		-2,0 %	0,9 %
Ennakonpalautukset	2 613 609 415	758 021 566	1 609 372 571
Oikaisu- ja ennakonpalautusosuus yhteensä		-942 813 048	-1 437 551 144
Osuus - % tilitetystä määrästä	8,2 %	-10,0 %	-7,4 %

Kuntaliiton veroennuste 6.11.2017

KUNNALLISVERON TILITYKSET			KOKO MAA , Milj.€			
TA -VUODEN ENNAKOT	2016	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**
Koko maan kertymä	31 127	30 990				
Kuntaryhmän jako-osuus	0,6104	0,6198				
TA-vuonna tilitetään	0,9187	0,91				
Arvioitu jako-osuuden oikaisu		20				
Tilitys kunnille TA-vuodelta	17 455	17 550	17 770	18 220	7 680	7 960
Muutos %	1,5	0,5	1,3	2,5	-57,9	3,6
Osuus maksettavasta %	92,9	93,8	93,2	93,1	93,3	93,3
TILITYKSET ED. VUODELTA			2018**	2019**	2020**	2021**
Kuntaryhmän jako-osuus	0,6104	0,6104				
Ennakot (tammi-lokakuu)	2 167	2 090	2 010	2 090	2 110	840
Maksuunpanotilitys + muut	-1 153	-1 200	-1 290	-1 250	-1 230	-510
Tilitys kunnille ed.vuodelta	1 014	890	720	840	880	330
TILITYKSET YHTEENSÄ	18 891	18 840	18 890	19 460	8 970	8 710
Muutos %	2,0	-0,3	0,3	3,0	-53,9	-2,9

Verotuksen lopullisilla tiedoilla oikaisu noin + 20 miljoonaa

Loppuvuoden tilityksiä nostettu

Ennusteessa oletetaan pientä rytmihäiriötä

Tilitykset laskevat vähemmän kuin maksuunpannut verot aiempien vuosien veroista johtuen

Kuntaliiton veroennuste 6.11.2017

MAKSETTAVA YHTEISÖVERO KOKO MAA , Milj.€						
VEROVUOSI	2016	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**
VEROTETTAVA TULO	27 603	27 200	29 600	32 100	33 500	34 700
<i>Muutos %</i>	23,1	-1,5	8,8	8,4	4,4	3,6
<i>Yhteisöveroprosentti</i>	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
MAKSETTAVA YHTEISÖVERO	5 521	5 440	5 920	6 420	6 700	6 940
<i>Kuntaryhmän osuus</i>	0,3092	0,3034	0,3135	0,3135	0,2233	0,2233
KUNTIEN OSUUS YHT.VEROSTA	1 717	1 650	1 860	2 010	1 500	1 550
<i>Muutos %</i>	3,8	-3,9	12,7	8,1	-25,4	3,3
YHTEISÖVERON TILITYKSET						
TILIVUOSI	2016	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**
Verovuodelta 2014	-21	-2	0	0	0	0
Verovuodelta 2015	332	10	0	0	0	0
Verovuodelta 2016	1 112	490	10	0	0	0
Verovuodelta 2017	90	1 230	300	10	0	0
Verovuodelta 2018		100	1 470	280	10	0
Verovuodelta 2019			100	1 570	280	10
Verovuodelta 2020				100	1 190	200
Verovuodelta 2021					60	1 230
Verovuodelta 2022						70
TILITYKSET YHTEENSÄ	1 538	1 810	1 880	1 960	1 540	1 510
<i>Muutos %</i>	-6,3	17,7	3,9	4,3	-21,4	-1,9

Vuoden 2016 kehitys poikkeuksellinen

Vuodelle 2018 ryhmäosuutta korotetaan 1,01 %-yks. (60 milj.€)

Kuntien osuutta verovuonna 2020 leikataan 9,02 %-yks. Soten johdosta

Toukokuussa poikkeukselliset täydennysmaksut verovuodelta 2016

Kahon 3:n jako-osuus vaikutukset

- Yhtiö maksoi täydennysmaksua toukokuussa 2017 verovuodelta 2016
→ tilitetty keväällä kaikille yhteisöveron saajille verovuoden 2016 jako-osuuksilla
- Yhtiön lopullinen maksuunpannun veron määrä 675 milj.€ eli yli 12 % yhteisöveroista
 - Vaikuttaa verovuosien 2018 ja 2019 jako-osuuskalkyloihin 50 % painolla kumpaankin
- Yhtiö sijaitsee ainoastaan Helsingissä
 - Nostaa Helsingin verovuoden 2016 kerroinosuutta noin 30 %
 - Laskee muiden kuntien 2016 kerroinosuutta noin 10,8 %
 - Jako-osuus lasketaan kahden perustevuoden keskiarvona, joten vaikutus vuoden 2018 jako-osuuteen on noin puolet kerroinosuusvaikutuksesta eli 5,4 %
- Kokonaismuutos kunnan jako-osuudesta koostuu kuitenkin kunnan yhtiöiden yhteisöveron kehityksestä verrattuna muiden kuntien vastaavaan kehitykseen
 - Verohallinto julkaissut ennakkotietoja kunnittaisista yhteisöveron jako-osuuksista verovuodelle 2018 Veronsaaja-palvelussa
 - Ennakkotiedoissa esitetty Verohallinnon arvio osuudesta maksuunpantavasta verosta
 - Ei vastaa täysin Kuntaliiton ennustetta eikä ole siis tilityssennuste

Tilitysten jaksotusten muutokset

- Ennakon täydennysmaksu on korvattu lisäennakolla eli verovuoden päättymisen jälkeen määrättävällä ennakolla (yhteisön haettava muutosta)
 - » Yhteisöt ja yhteisetuudet voivat täydentää ennakoperintäänsä yhden kuukauden ajan verovuoden päättymisestä korottomasti
- Muutos johtanee siihen, että yritykset (joilla tilikausi päättyy joulukuussa) maksavat lisäennakot pääosin tammikuun loppuun mennessä
 - » Aiemmin täydennysmaksut maksettu huhtikuun lopussa
 - » Tilitetään helmikuussa (aiemmin toukokuussa)

Kiinteistöverotuksen muutokset 2018 ja 2019

2018:

- Yleisen kiinteistöveroprosentin ylärajaa korotetaan 1,80 prosentista 2,00 prosenttiin
- Muiden kuin vakituisten asuinrakennusten veroprosentin korotetaan myös 1,80 prosentista 2,00 prosenttiin
- Tuulivoimapuistot voimalaitosprosentin piiriin (4-5 milj.€)

2019:

- Vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentin ylärajaa korotetaan 0,90 prosentista 1,00 prosenttiin

Kuntaliiton veroennuste 6.11.2017

KUNTIEN VEROTULOT YHTEENSÄ				KOKO MAA , Milj.€		
TILIVUOSI	2016	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**
Verolaji						
Kunnallisvero	18 891	18 840	18 890	19 460	8 970	8 710
Muutos %	2,0	-0,3	0,3	3,0	-53,9	-2,9
Yhteisövero	1 538	1 810	1 880	1 960	1 540	1 510
Muutos %	-6,3	17,7	3,9	4,3	-21,4	-1,9
Kiinteistövero	1 670	1 770	1 810	1 850	1 890	1 920
Muutos %	4,1	6,0	2,3	2,2	2,2	1,6
VEROTULO KIRJATTAVA	22 098	22 420	22 580	23 270	12 400	12 140
Muutos %	1,5	1,5	0,7	3,1	-46,7	-2,1

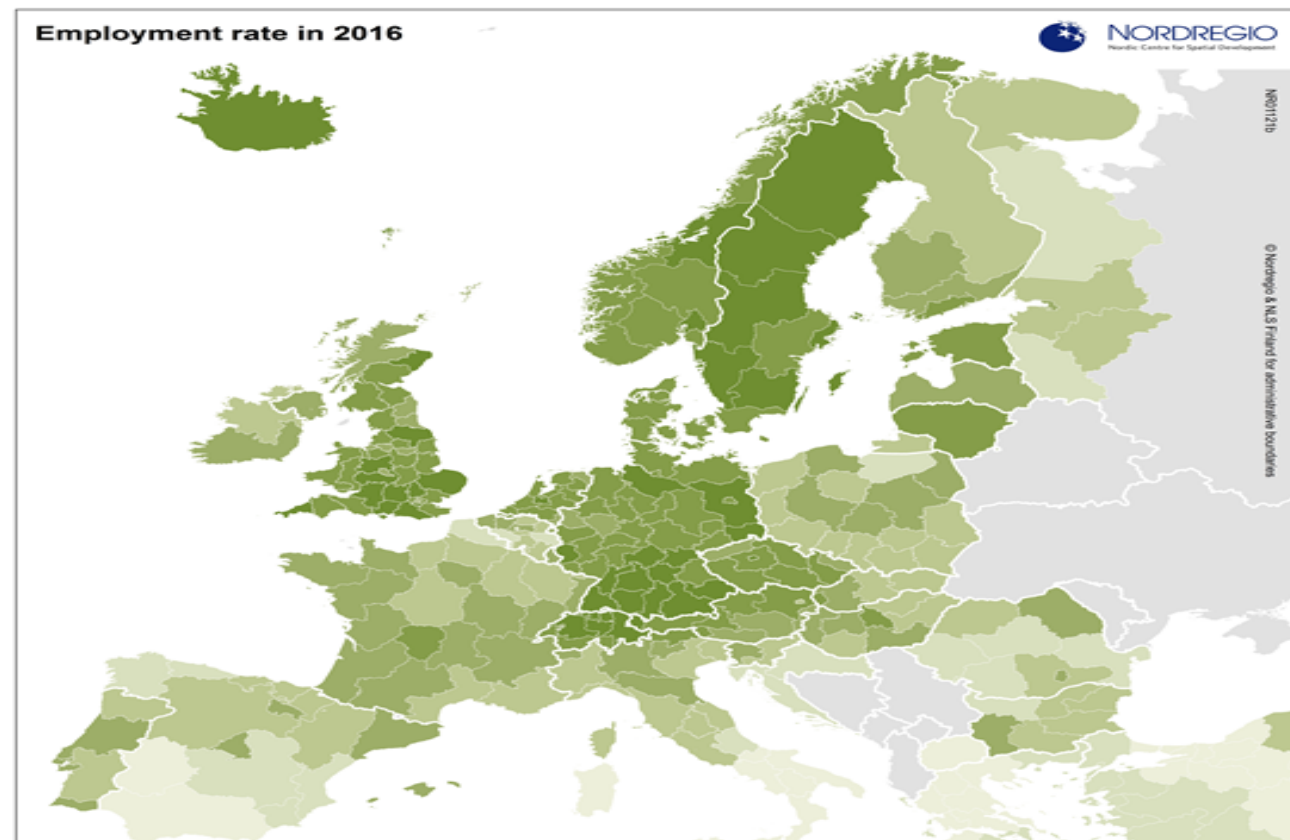
Pohjoismainen malli / kuntapalvelut pohjoismaissa

Taloustorstai 16.11.2017

Reijo Vuorento
Apulaisjohtaja, kuntatalous

Total number of employed (20-64 years) as a share
total population of the same age

Pohjoismainen malli

Pohjoismaisen mallin perusteet:

- Riittävät palvelut kaikille tulotasoon ja taustaan katsomatta
- Rahoituksen yhteisvastuu
- Julkisen järjestämisen ja tuottamisen ensisijaisuus – yksityinen ja kolmas sektori täydentää
- Kuntaperusteisuus (=paikallishallinto)

Palvelutuotannon kehittäminen:

- Lähipalvelut lähellä kansalaista
- Erityispalvelujen keskittäminen – harvemmin tarvittavat erityispalvelut tehokkaasti yhteiskäytössä

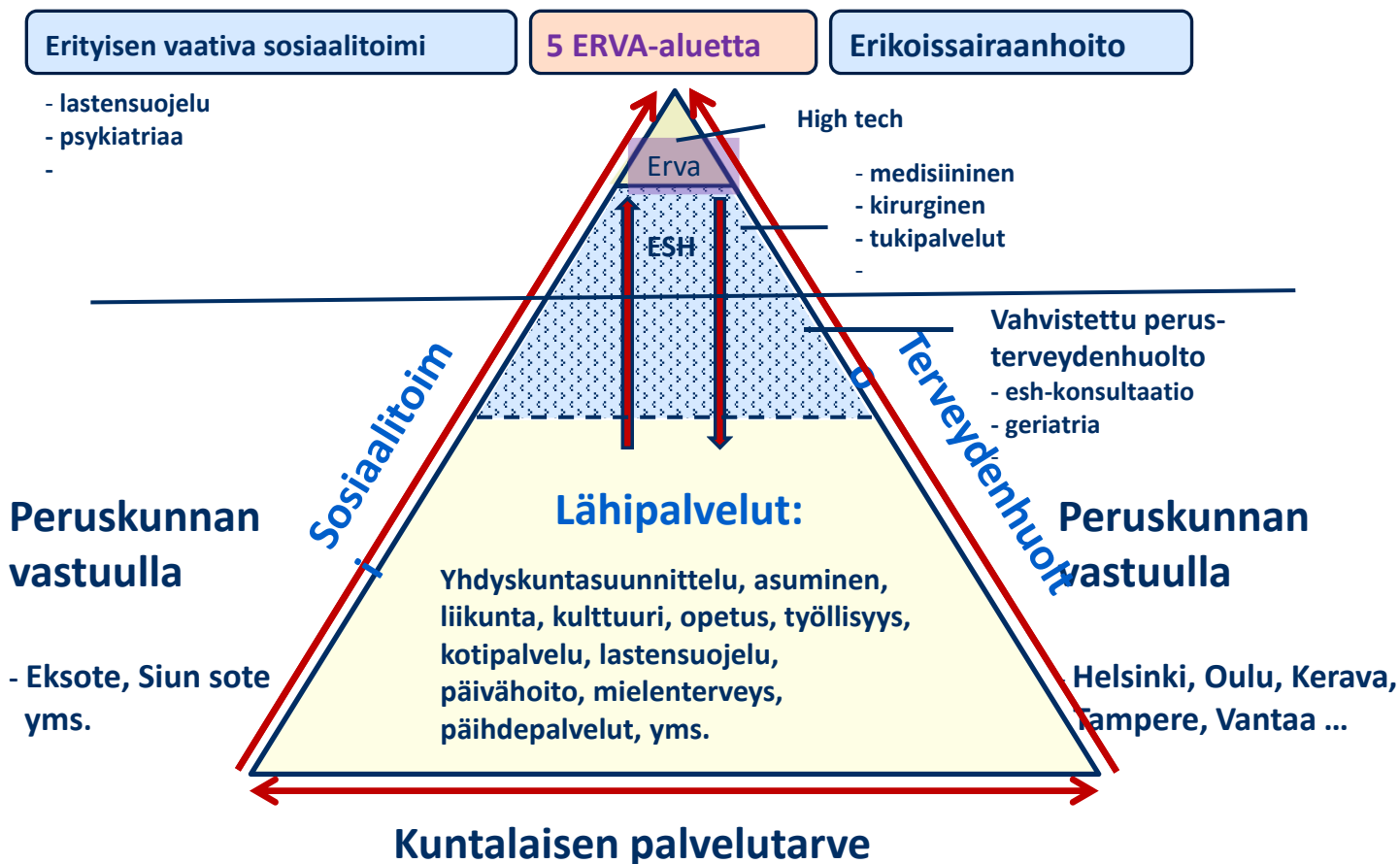
Kansalaisten osallisuus ja vaikuttaminen:

- Palvelut ja demokratia lähellä kuntalaista ja äänestäjää erityisesti lähipalveluissa
- Palvelujen käyttäjät vaikuttamisen keskiössä
- Valinnanmahdollisuuksien hallittu lisääminen

Norjan, Ruotsin ja Tanskan kunta- ja aluehallinnon pääpiirteet

	Norja		Ruotsi		Tanska	
	<i>Kunnat</i>	<i>Maakunnat</i>	<i>Kunnat</i>	<i>Maakunnat</i>	<i>Kunnat</i>	<i>Maakunnat</i>
<i>Lukumäärä</i>	428	19	290	20	98	5
<i>Vaaleilla valittu valtuusto</i>	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
<i>Verotusoikeus</i>	Nimellinen	Nimellinen	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei
<i>Yleinen toimiala</i>	Negatiivisesti määritetty	Negatiivisesti määritetty	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei
<i>Osuus kuntasektorin henkilöstöstä</i>	91	9	70	30	78	22
<i>Lainsäädäntöperusta</i>	Kuntalaki koskee sekä kuntia että maakuntia		Kuntalaki koskee sekä kuntia että maakuntia		Erilliset lait kunnille ja maakunnille	
<i>Edunvalvonnan järjestäminen</i>	Yhteinen etujärjestö KS (Kommunenenes Sentralforbund)		Yhteinen etujärjestö Sveriges Kommuner och Landsting, SKL		Kaksi erillistä etujärjestöä Kommunenenes Landsforening, KL Danske Regioner	

Sosiaali- ja terveystalvet osana palveluketjua

Ruotsin rahoitusjärjestelmä

Taloustorstai, 16.11.2017

Benjamin Strandberg
Asiantuntija

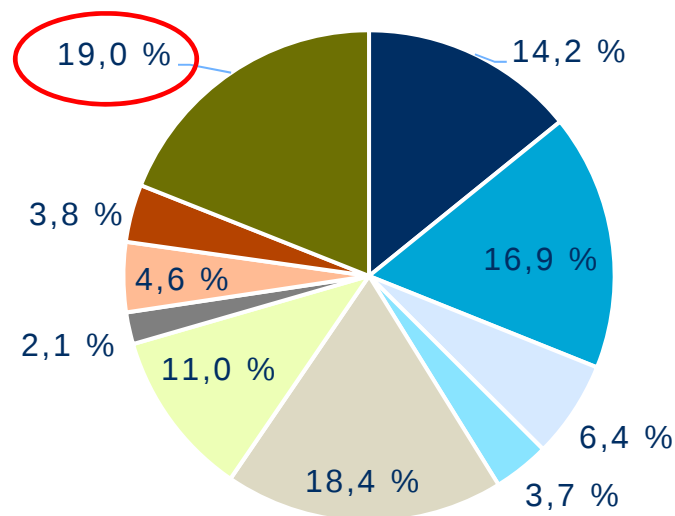

Ruotsin paikallishallinto ja rahoitusjärjestelmä

- **Ruotsissa on 290 kuntaa ja 20 maakäräjää**
 - » Yhdenvertaiset asemat – laaja paikallinen itsehallinto joka turvataan perustuslaissa
 - » Gotlannin kunta huolehtii myös niistä tehtävistä, jotka muutoin kuuluisivat maakäräjille
 - » 13 maakäräjällä laajentuneet toimintavaltuudet ja niitä kutsutaan myös alueiksi (ruots. *region*)
 - » Yhteinen edunvalvontaorganisaatio vuodesta 2007 lähtien (SKL)
- **Rahoituksen pääpiirteet**
 - » Pääosa kuntien ja maakäräjien toiminnasta rahoitetaan verotuloilla, valtionavulla noin viidenneksellä ja loput koostuu asiakasmaksuista, toimintatuotoista sekä palveluiden myyntituloista

Kuntien kustannusten jakauma vuonna 2016

Yhteensä 640 miljardia kruunua

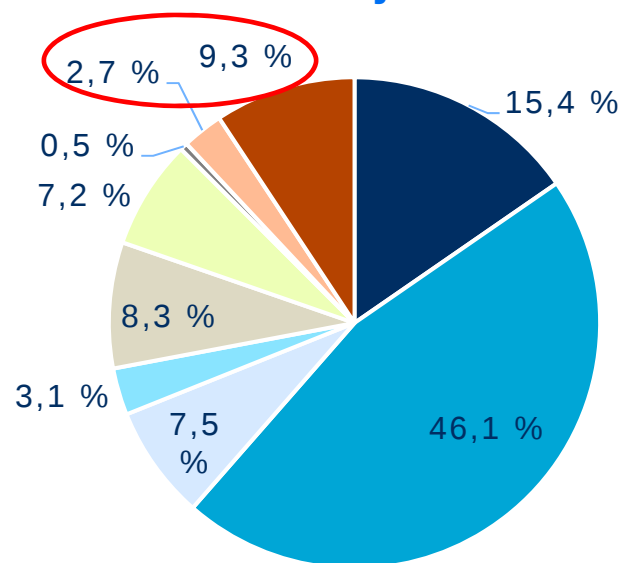

- Esikoulu ja koulupäivähoito
- Peruskoulutus
- Lukiokoulutus
- Muu koulutus
- Vanhustenhoito
- Vammaispalvelut
- Taloudellinen tuki
- Henkilö- ja perhehoito (pl. Taloudellinen tuki)
- Liiketoiminta
- Muu

Lähde: SKL – Sveriges Kommuner och landsting

Maakäräjien kustannusten jakauma vuonna 2016

Yhteensä 324 miljardia kruunua

- Perusterveydenhuolto
- Erit. somaattinen hoito
- Erit. psykiatrisen hoito
- Hammashoito
- Muu terveyden- ja sairaanhoito
- Lääkeaineet (avoin)
- Polikliniikat
- Aluekehitys
- Liikenne- ja infra

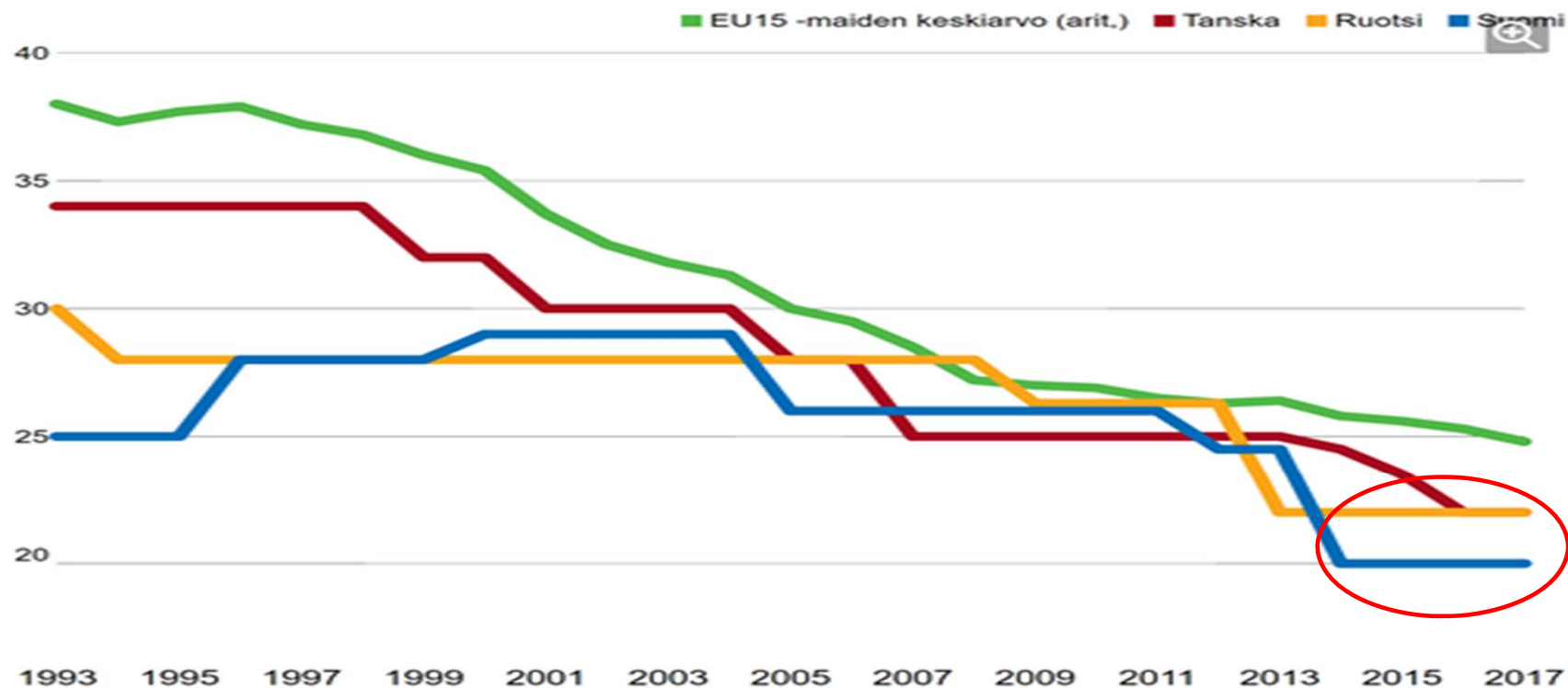
Lähde: SKL – Sveriges Kommuner och landsting

Ruotsin verotusjärjestelmä

-paikallishallinnon näkökulmasta

- **Valtiolla, maakunnilla ja kunnilla on kaikilla veronkanto-oikeus**
 - » veropohjasta päättää yksin valtio
- **Yhteisövero menee valtiolle**
 - » Ruotsin yhteisöverokanta 2017: 22 %
- **Kunnallinen kiinteistömaksu**
 - » maksu on 0,75 % talon verotusarvosta, kuitenkin enintään 7 687 SEK vuodessa (noin 790 euroa)

Nimellinen yhteisöveroprosentti Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa ja EU-15-maissa 1993-2017, %

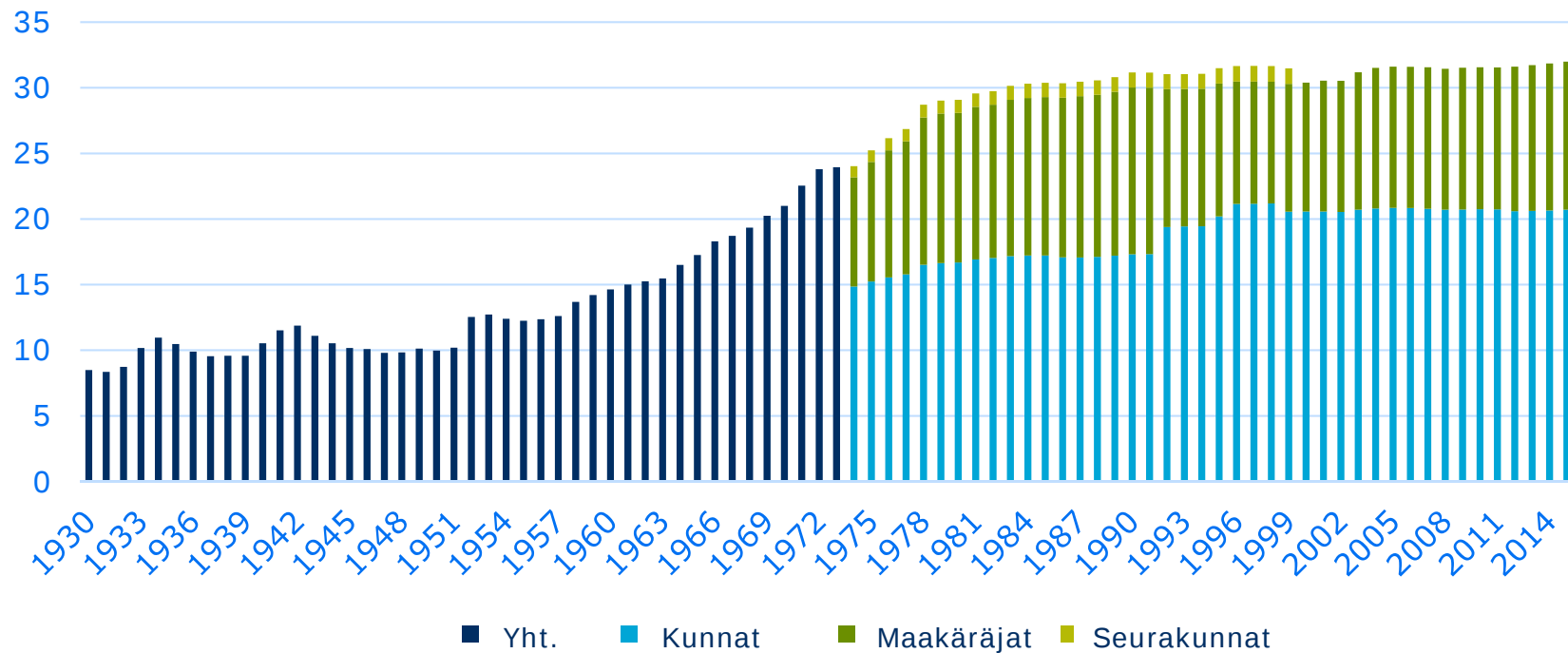
Lähteet: KPMG, IBFD, Veronmaksajain Keskusliitto

Ansiotuloverotus Ruotsissa

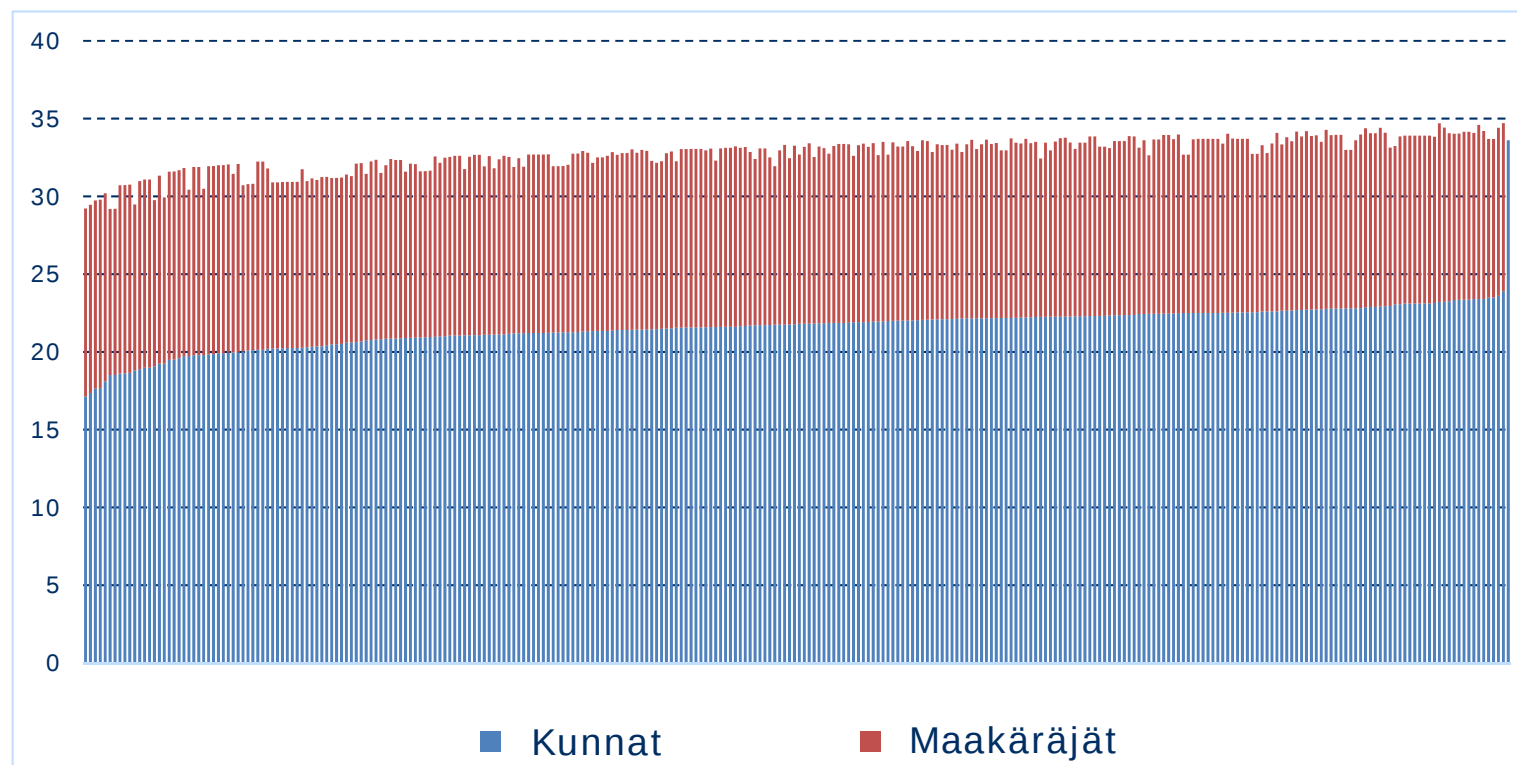
- **Ansiotulojen verotuksen perustana on paikallisveroaste**
 - » Maakunnan ja kunnan veroprosenttien summa
 - » Suurituloisimmilla lisäksi valtion keräämä lisävero
 - » Paikallisveroaste vaihteli 29,19–35,15 prosentin välillä vuonna 2017
 - » Gotlanti perii kuntana ja maakäräjänä kootusti molempia (33,60 %)
- **Valtionverovelvollisia ne henkilöt joiden ansiot nousevat yli tietyn bruttotulon vuodessa. Vuonna 2016:**
 - » yli 430 200 SEK/v tai 35 850 SEK/kk (n. 3 685 €/kk): ylimenevältä osalta **20 %**
 - » yli 625 800 SEK/v tai 52 150 SEK/kk (n. 5 360 €/kk): ylimenevältä osalta **25 %**
- **Korkein mahdollinen marginaalivero 2015: 53,89–59,52 %**

Kunnallisveroprosentit Ruotsissa

keskimäärin vuosina 1930–2015, % -yksikköä

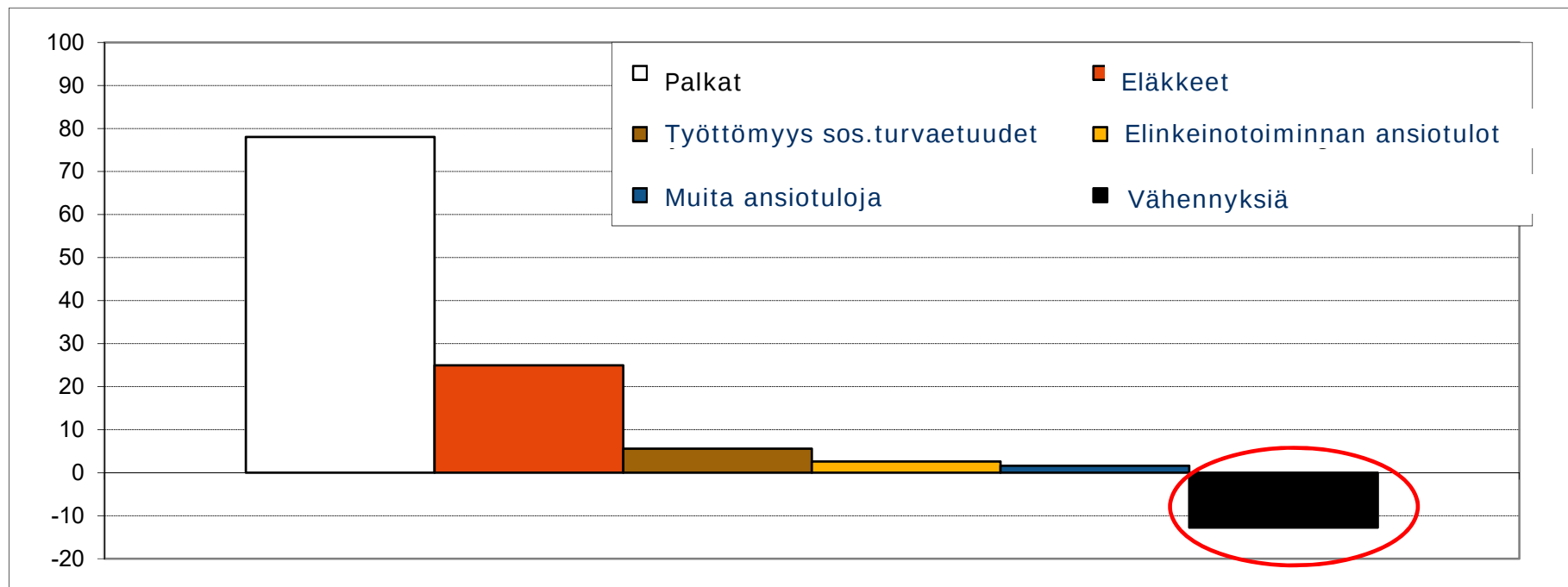
Veroaste vaihtelee kunnittain ja maakunnittain: 29,19 – 34,70 % vuonna 2015

Vähennykset ansiotuloverotuksessa Ruotsissa

- **Työtulovähennys** (*jobbskatteavdrag*)
 - » Ainoastaan kunnallisverotuksesta, ei valtion tuloverotuksesta
 - » Riippuu työtulon määrästä ja jos olet yli 65 vuotta
 - » Ei erikseen ilmoitettava
- **Perusvähennys** (*grundavdrag*)
 - » Vähennys palkasta, palkkiosta tai elinkeinotuloista
 - » Riippuu tulon määrästä ja jos olet yli 65 vuotta
 - » Ei erikseen ilmoitettava
- **Muita vähennyksiä**
 - » Yleinen vähennys, vähennetyt matkakustannukset ...
 - » [Skatteverket - avdragslexikon](#)

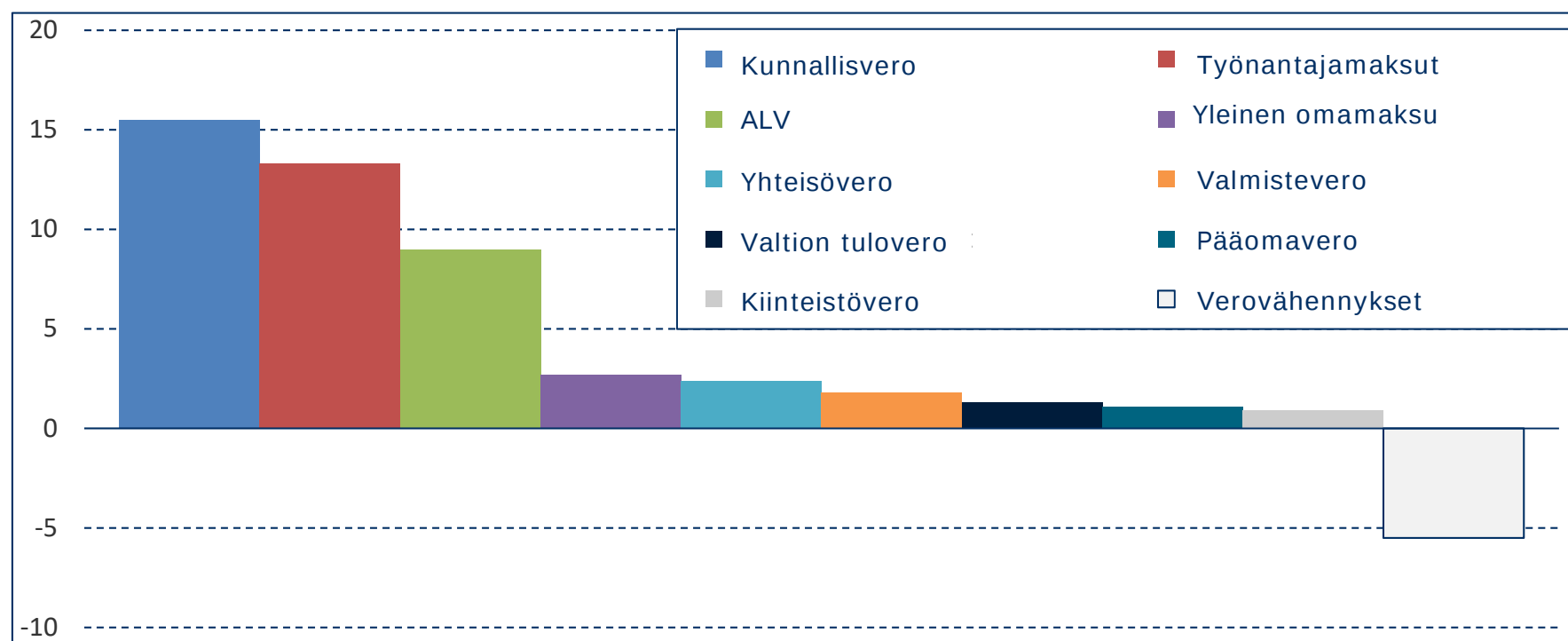
Kunnallisveron veropohja Ruotsissa 2015

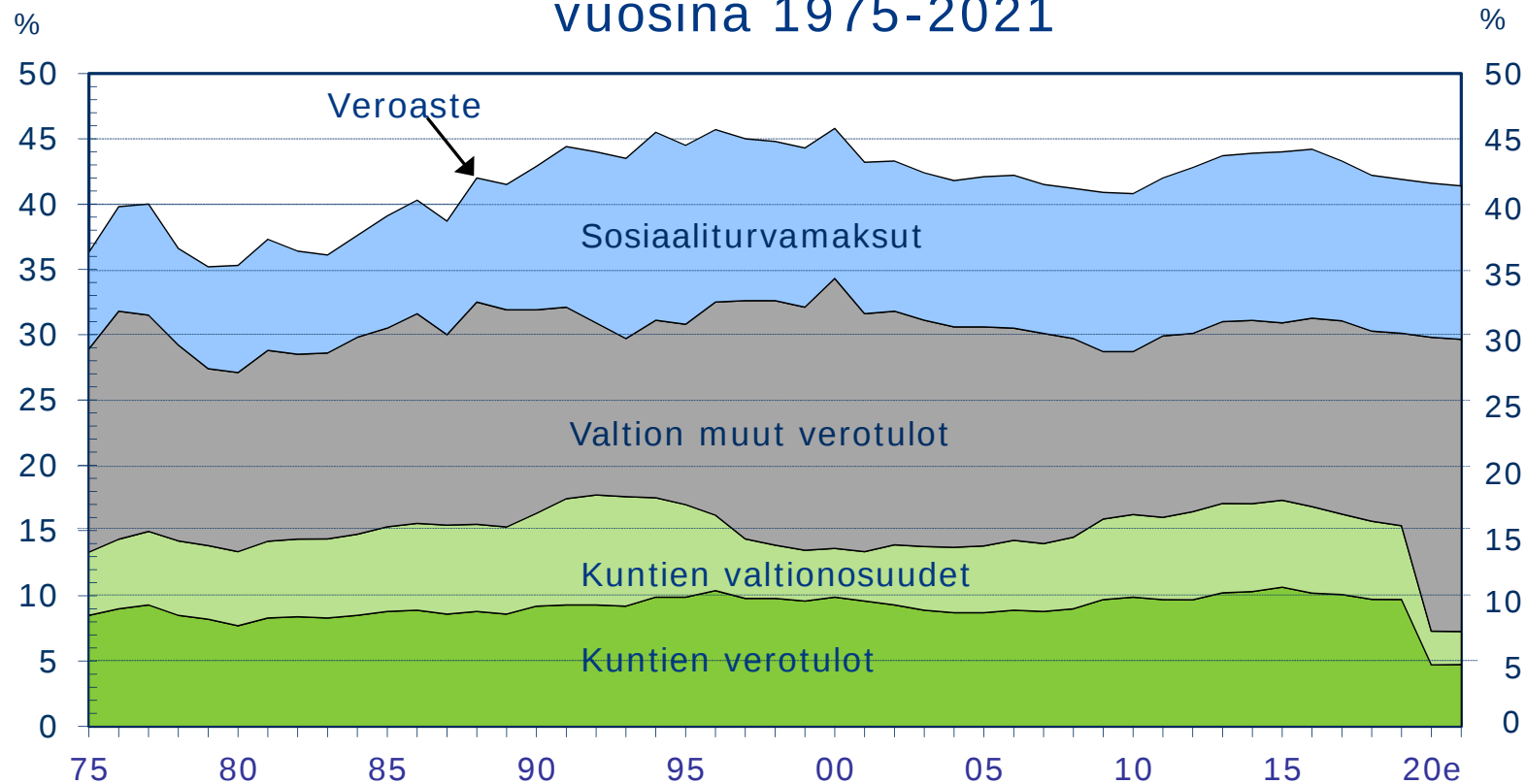
Verot Ruotsissa vuonna 2015, kokonaisveroaste 42,5 % BKT:sta

Kunnallisvero merkittävin

Prosenttia BKT:sta

Suomen veroaste (verojen suhde BKT:een), % vuosina 1975-2021

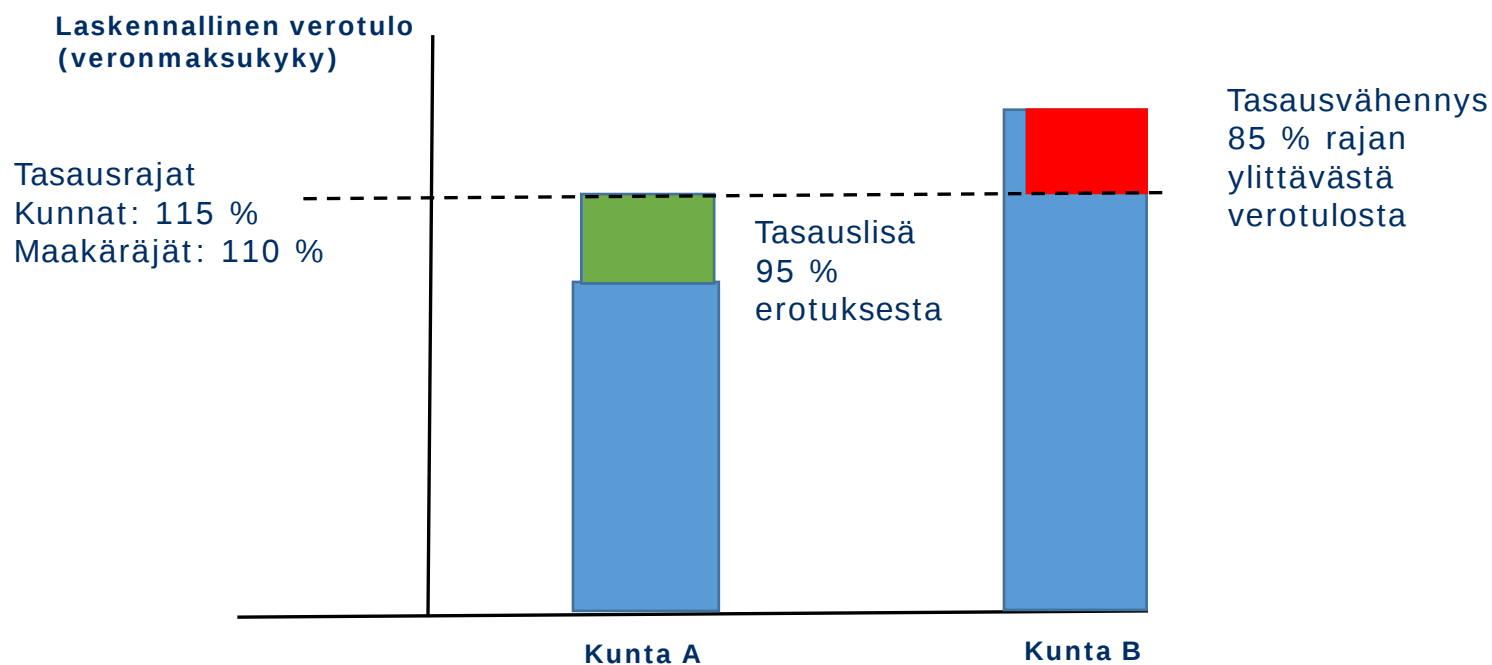
Ruotsin tasausjärjestelmä

- **Nykyinen valtionosuusjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2005**
 - » Kunnilla ja maakäräjillä omat järjestelmänsä
 - » Tarkoituksena on taata kaikille kunnille ja maakunnille tasavertaiset taloudelliset edellytykset peruspalvelujen tuotantoon kunnan tai maakunnan sijainnista tai rakenteellisista ominaisuuksista riippumatta
- **Valtionosuusjärjestelmä (*utjämningsystemet*) koostuu viidestä eri osasta:**
 1. Tulojen tasaus (*inkomstutjämning*)
 2. Kustannuserojen tasaus (*kostnadsutjämning*)
 3. Rakenteellinen avustus (*strukturbidrag*)
 4. Siirtymäavustus (*införandebidrag*)
 5. Sääteleyavustus/-maksu (*regleringsbidrag*)

1. Tulojen tasaus

- Tasaa kuntien ja maakäräjien välistä veronmaksukykyä
- **Veronmaksukyky** = kunnan/maakäräjän veropohja jaettuna väestöpohjalla
 - » Jos veronmaksukyky on alle 115 prosenttia keskimääräiseltä tasolta (takuutaso – *garantinivån*) niin kunnat saavat tasauslisän valtiolta
- **Tasausmaksun ja –lisän määrä**
 - » riippuu osin siitä miten paljon veronmaksukyky poikkeaa ns. ”takuutasosta”..
 - » ..ja osin millä veroprosentilla jota käytetään laskennassa
 - » Eduskunnan määräämää veroprosentti (läänikohtainen)
 - näin ollen kunnat/maakäräjät eivät voi vaikuttaa tasaukseen

Verotulojen tasaus Ruotsissa vuodesta 2005 →

Kuntien tasaukset brutto yhteensä noin n. **65,8 mrd. SEK 2017** (kuntien rahoitusosuus noin 6 %)

2. Kustannusten tasaus

- Tasaa rakenteellisia kustannuseroja kuntien ja maakäräjien välillä (esim. demografia, väestön tarpeet, kunnan/maakäräjän tuotantoedellytykset..)
- Koostuu eri palveluihin liittyvistä osamalleista ja jokaisessa osamallissa ko. palvelulle lasketaan ns. *standardikustannus*
- Tasaus tehdään myös poikkihallinnollisesti – esim. palkkarakenteen osalta
- On suhteellinen järjestelmä - oman kunnan/maakäräjän tarve verrataan keskimääräisen kuntaan/maakäräjään
→ Järjestelmä on itserahoitettu ”nollasummapeli” kuntien kesken

2. Kustannusten tasaus

- standardikustannusten osamallit

- Kunnat (10 osamallia)

1. Esikoulu
2. Peruskoulu
3. Lukiokoulutus
4. Vanhustenhoito
5. Henkilö- ja perhehoito
6. Maahanmuuttotauksaiset lapset
7. Väestönmuutokset
8. Asutusrakenne
9. Palkat
10. Joukkoliikenne (*yhdessä maakäräjien kanssa*)

- Maakäräjät (4 osamallia)

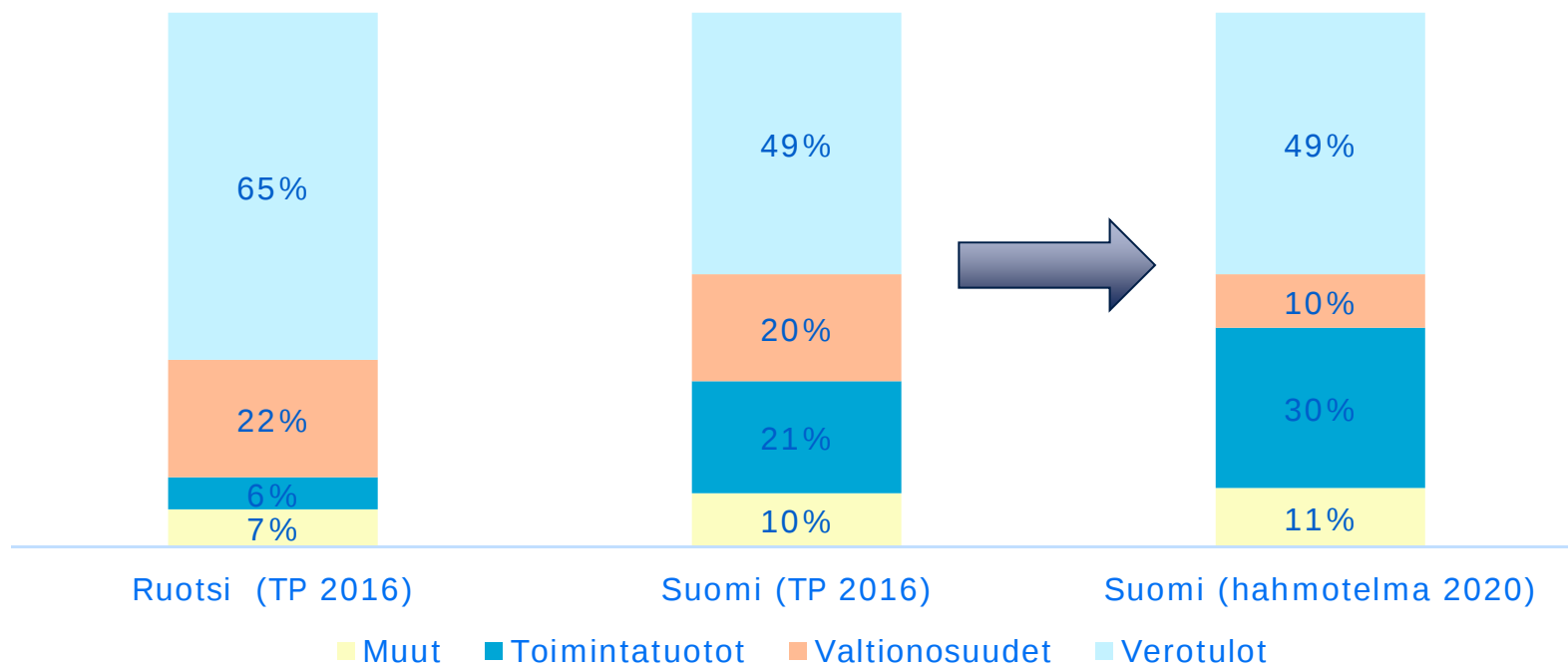
1. Terveysten- ja sairaanhoito
2. Väestönmuutokset
3. Palkkarakenne
4. Joukkoliikenne (*yhdessä kuntien kanssa*)

2. Kustannusten tasaus

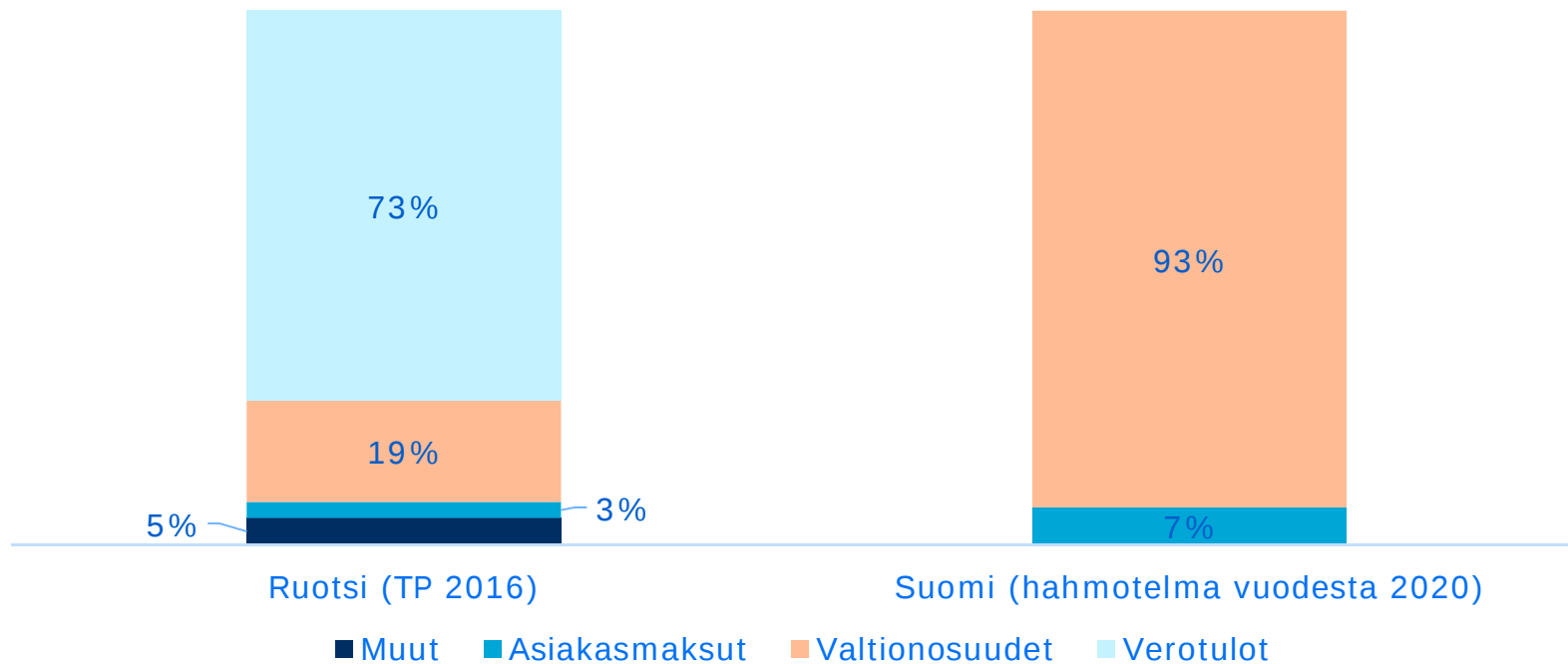
- kannustaako järjestelmä tehottomuuteen?

- **Järjestelmään ei voi vaikuttaa:**
 - » olemalla tehokas/tehoton
 - » tarjoamalla enemmän/vähemmän palveluja
 - » ottamalla korkeampia/matalampia asiakasmaksuja
- **Maakohtainen keskiarvo takaa tämän**
 - » Yksittäisellä kunnalla/maakäräjällä on erittäin pieniä mahdollisuuksia vaikuttaa

Hahmotelma kuntien tulojen jaottelusta Suomessa ja Ruotsissa, keskimäärin

Hahmotelma maakuntien tuloista Suomessa ja Ruotsissa, keskimäärin

Tack! Kiitos!

Huomioita kuntatalouden ohjauksesta Tanskassa

Taloustorstai 16.11.2017

Mikko Mehtonen
Erityisasiantuntija

TAUSTAT

5 700 000 – VÄKILUKU – 5 500 000

PINTA-ALA: Uudenmaan maakunta X 4

49 700 – TALOUS (BKT PC) - 43 100

6,2 – TYÖTTÖMYYS (%) – 9,4

40,2 - LAINAT JULKINEN – 63,1
(% BKT)

284,2 - LAINAT KOTITALOUDET – 129,8
(% käytettävissä olevat tuloista)

TEHTÄVÄJAKO

Kunnat (98):

- Sosiaalipalvelut
- Folkeskole
- Tulonsiirrot
- Työllisyys (Job center)
- Palo- ja pelastus
- Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto (myös nursing homes)
- Kirjasto, kulttuuri, liikunta
- Infra

Alueet (5):

- Terveydenhuolto
- Alueiden kehittäminen ja kasvu, liikenne
- Myös ympäristöön liittyviä tehtäviä

Valtio (1):

- Demokratia
- Oikeusjärjestelmä
- Ulkopolitiikka
- Koulutus mm. toinen aste
- Julkisen sektorin rahoitus
- Jne.

1.

Valtion ja Kuntaliitto
neuvottelevat
kokonaisraamin

BUDJETTISOPIMUS

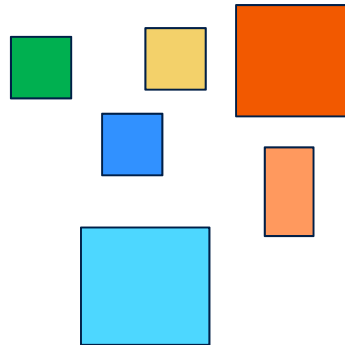

kevät, alkukesä

Budjettisopimus
tehdään
kassavirtapohjaisesti

2.

Kunnat alkavat
tekemään
budjettejaan

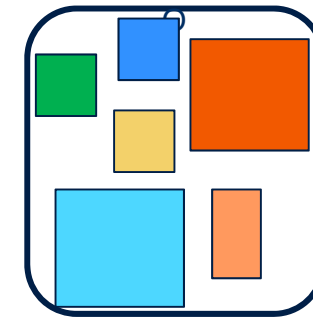

kesä, syksy

3.

Kuntaliitto varmistaa
että budjetit pysyvät
kehyksessä

BUDJETTIKOORDINAATI

-> Lokakuun loppu

Sopimus kattaa

Verorahoitteinen toiminta
(julkisesti rahoitettu):

- Toimintamenot
- Investointimenot
- Verot

Kunnan
maksuosuus

Kunnan tai muiden
omistama yritys joka
hoitaa julkisesti
rahoitettuja palveluita
esim. palolaitos

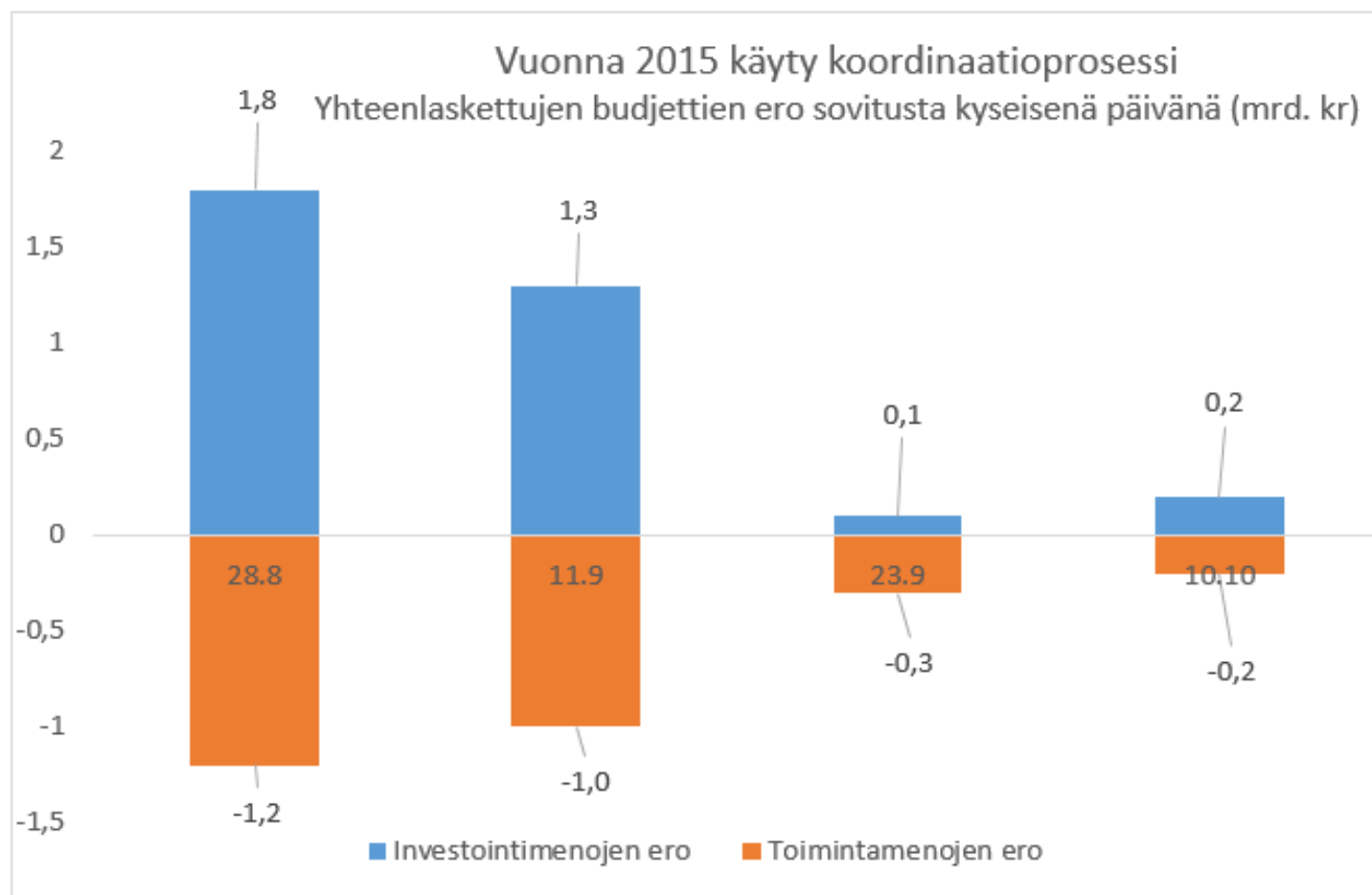
Sopimus ei kata

Käyttäjämaksuin katetut
palvelut, jotka eivät ole julkisesti
rahoitettuja.

Esim. jätehuolto

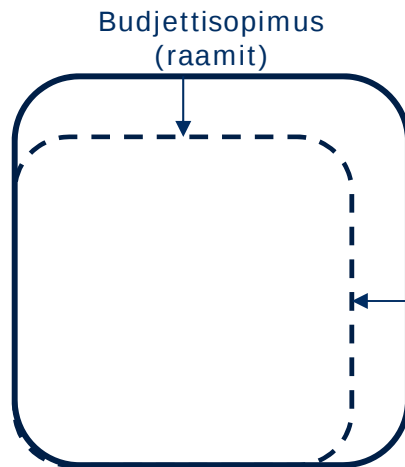
Asiakasmaksujen osuutta
menoista, esim. päivähoidossa.

-> Kunta voi lisätä menoja jos se
saa maksuja samassa suhteessa!

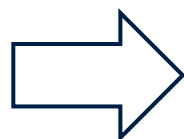
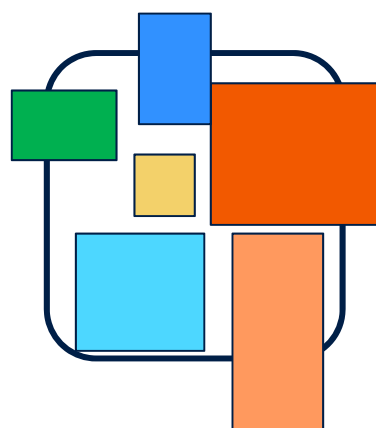
Kuvio 10. Vuonna 2015 käyty koordinoitiprosessi (Lähde: Kommunernes Landsfo-
rening)

Modernisointi ja tehostamisohjelma 2017 alkaen:

- Kehyksestä 1 mrd. pois joka vuosi
- Tuottavuussäästö löydyttävä regulaation poistamisesta tai innovaatioista (automatisointi, digitalisaatio, itsepalvelu jne.)
- Valtion ja kunnat yhteistyössä
- "Voitot" jaetaan puoliksi, valtionosuutta vähennetään vain 0,5 mrd. (mikäli tuottavuuskohteet löydetään)

Mitä tapahtuu jos kunnat eivät noudata budjettikoordinaatiota?

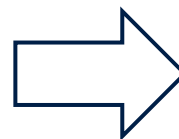

SANKTIOT*:

Budjettisanktio

Menosanktio

Verosanktio

Sanktiot
vähennetään
suoraan
valtionosuuksista!

*Sanktiot laukeavat silloin kun koko kuntasektori ylittää.

Budjettisanktio: MAX 3 mrd. Toimintamenot
 1 mrd. Investointimenot

Kollektiivinen

Menosanktio: Ei kattoa

60 % yksilöllinen

40 % kollektiivinen

Verosanktiot

MIKSI? Kuntasektorin aiheuttama verorasite ei saa nousta!

ESIMERKKI:

Odense nostaa verojaan 100 miljoonalla. Kuntien perimät verot nousevat 100 miljoonaa yli sovitun tason.

	Sanktio:	Sanktio:
	Odense	Muut kunnat
1. Vuosi	- 75 milj. kr	- 25 milj. kr
2. Vuosi	- 50 milj. kr	- 50 milj. kr
3. Vuosi	- 50 milj. kr	- 50 milj. kr
4. Vuosi	- 25 milj. kr	- 75 milj. kr
5. Vuosi	0	- 100 milj. kr

"Poolit"

Veronkorotus
200 milj. kr.
(hakemuksell
a)

Veronlasku
200 milj. kr.
(automaattises
ti)

Kuntien lainanottoa säädelään

Pooli1 (650 milj. kr.):

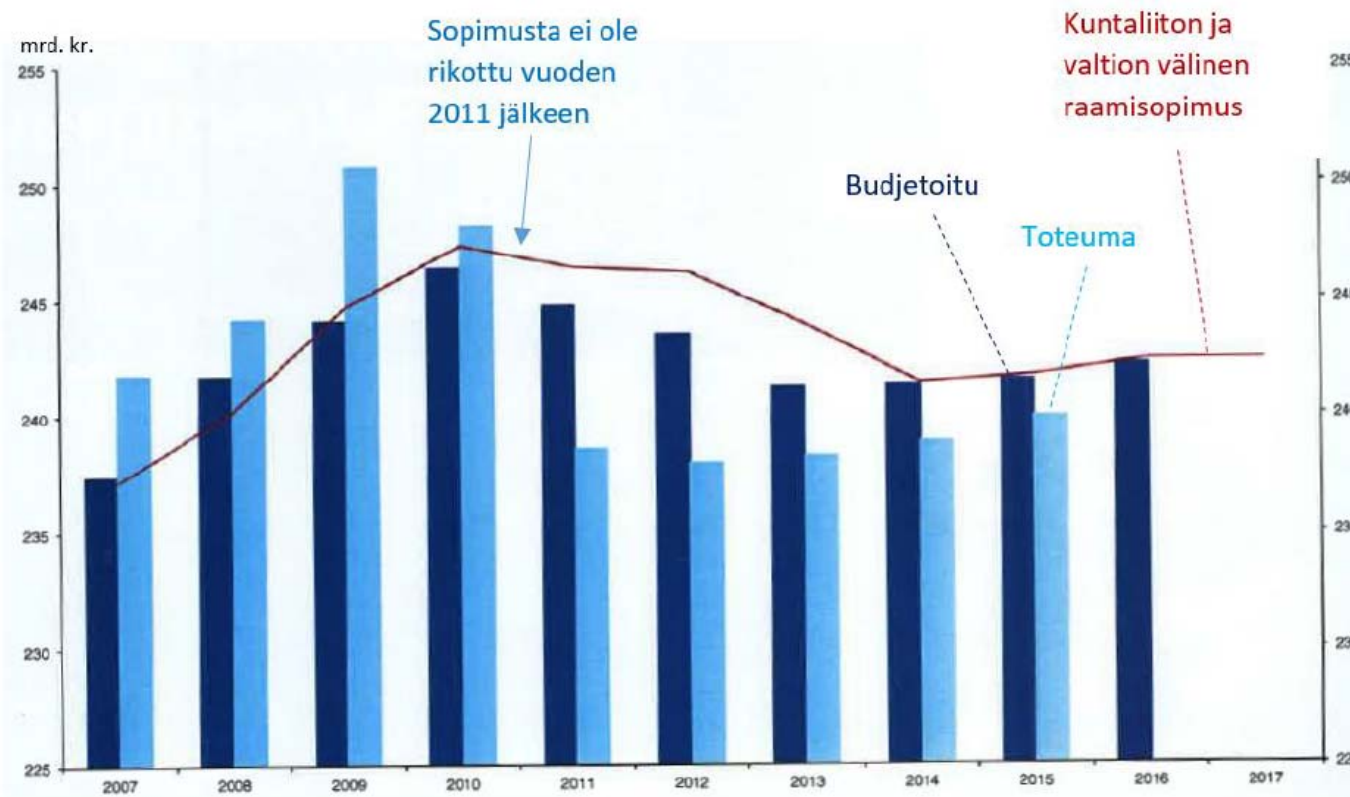
46 kuntaa saa luvan ottaa lainaa investointeihin ja projekteihin (97 kpl) joilla saavutetaan vähintään 7 % toimintameno säästö. Kohteita ovat esimerkiksi päiväkotien ja koulujen remontit ja it-investoinnit. Investoinnin tulee säästää tulevia menoja.

Pooli2 (200 milj. kr.):

13 kuntaa saa lainaoikeuden kulttuuri- ja urheilutoimen rakennushankkeisiin ja ilmastonmuutoksen estämiseen tähtääviin investointeihin.

Pooli3 (500 milj. kr.):

32 heikossa taloudellisessa asemassa olevaa kuntaa saa ottaa lainaa likviditeetin parantamiseksi.

Rahoitus

Kunnat saavat tulo-, maa-, yritys- sekä tutkijaveroa

- Tulovero merkittävin tulolähde
- Kiinteistövero ensisijaisesti valtiolle, kunnat saavat siitä osan
- 13-16 % yritysverosta
- Verotulot kokonaisuudessaan noin 70 % kuntien tuloista

Asiakasmaksuja

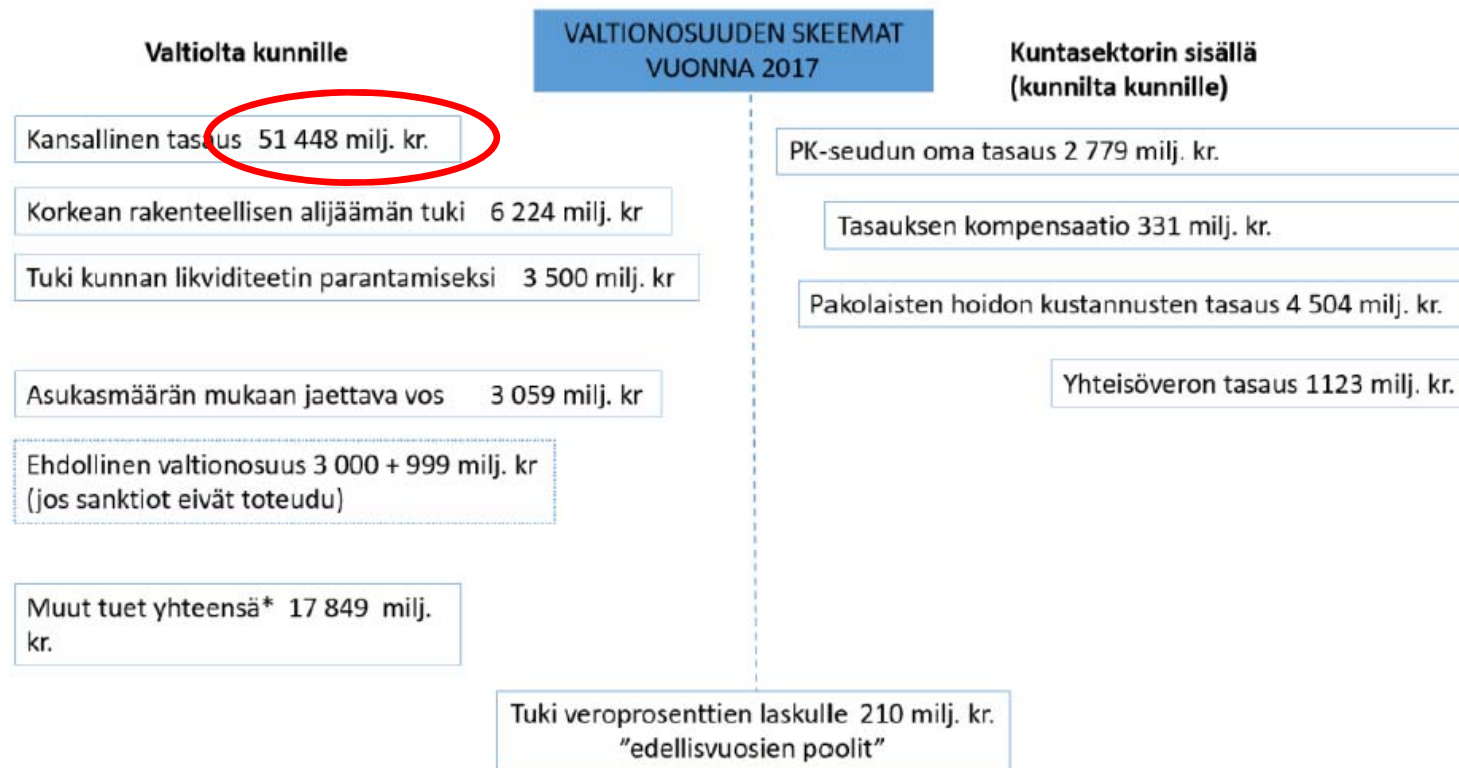
- esim. päivähoito ja vanhustenhuolto
- Alueiden terveydenhuolto lähes maksutonta

Valtionosuudet noin neljäsosa kuntien tuloista

- Nettotasaus (kansallinen tasaus valtaosa) merkittävin skeema
- Menot ja tulot tasapainossa budjettisopimuksessa
- Valtionosuudet pääosin laskennallisin
- Valtionosuudet eivät ole korvamerkittyjä (pl. Valtion rahoittaa tiettyjä tulonsiirtoja)
- Valtionosuudet noin 25 % kuntien tuloista

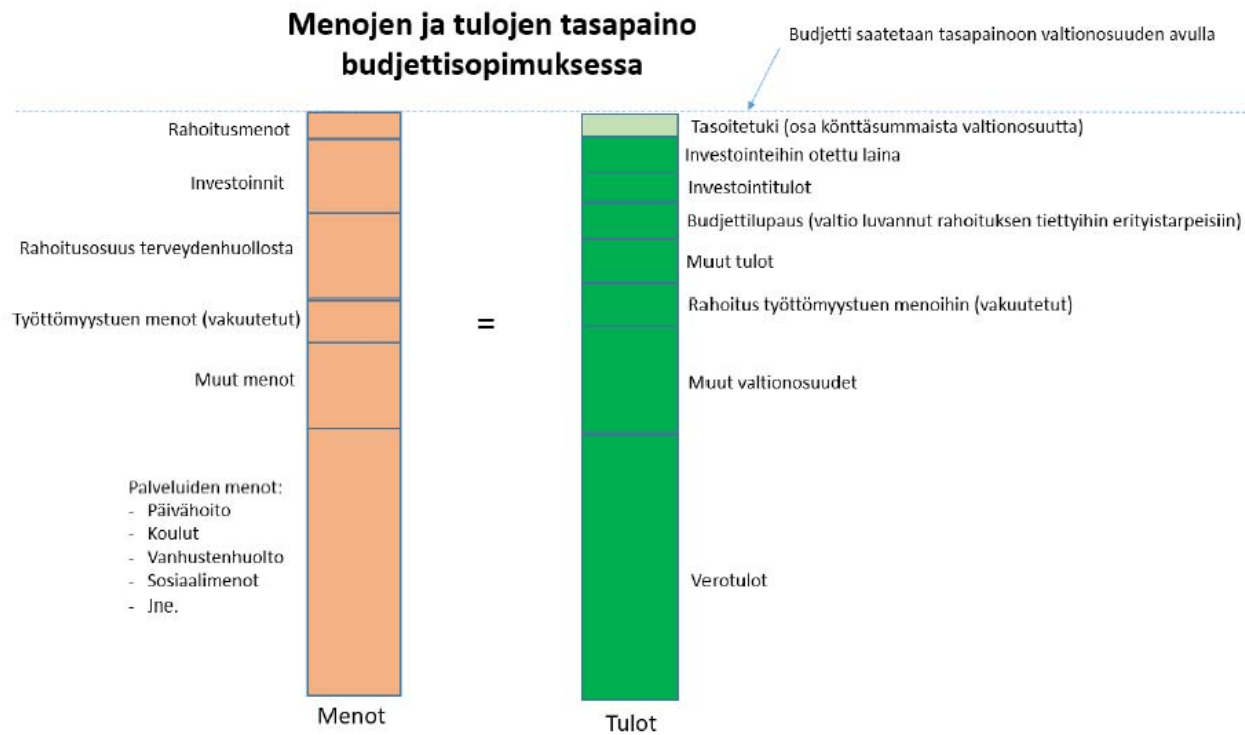
Budjettilupaus

DUT (Det udvidede
totalbalanceprincip
le)

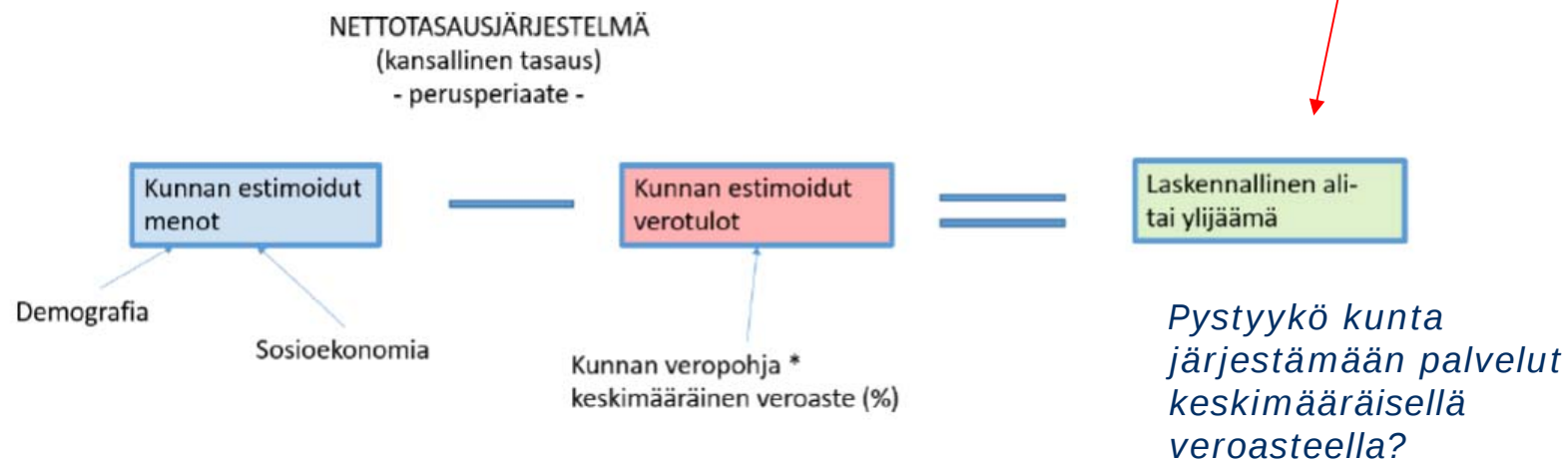

* Tuki heikossa asemassa oleville kunnille, saaristotuki, laivaliikenteen subventaatio, tuki vanhustenhuoltoon ja kotihoitoon, tuki päivähoiton ja kansakoulun kehittämiseen, tuki työttömyyskorvauksiin, tuki likviditeetin parantamiseksi, systeemimuutosten kompensatio.

Menojen ja tulojen oltava tasapainossa budjettisopimuksessa

Kansallinen tasaus

VALTION TAKAUS

Kunta voi hyväksyä valtion takauksen budjetoinnin yhteydessä.

Valtio takaa silloin ennalta lasketun veropohjan kunnalle.

Kuntaa saa silloin taatun veropohjan mukaisen:

- Verotulon
- Valtionosuuden (kansallinen taseaus)

Ei tarkisteta jälkikäteen.

Takauksen hylänneet budjetoivat omien laskelmien perusteella, tarkistetaan myöhemmin.

Esimerkki 1. Valtion takauksen hylkääminen.

	Budjetoitu (oma)			Tarkistus (2017 toteuma)		Maksatus ko. kunnalle
	2017	2018		2019		2020
Kunta A	300			250	➔	-50
Kunta B	300			400		+100
				+ tasauksen uudelleen- laskenta	➔	?

Netto +50

>> Netto vähennetään kaikkien kuntien
valtionosuudesta (könttäsummainen vos)

Faktoja terveydenhuollosta ja alueista

Alueilla ei ole
verotusoikeutta.

Kunnat rahoittavat 20 % ja valtio 80 % alueiden menoista. Alueilla ei juurikaan muita tuloja, tämä määrittää käytännössä menotason.

**Danske Regioner edustaa alueita,
neuvottelee budjettisopimuksen
valtion kanssa.**

Kuntien maksuosuus määräytyy
suoriteperusteisesti DRG-tuotteiden
mukaan. Tähän liittyy kuitenkin
monimutkainen tasausjärjestelmä
(kuvattu raportissa).

Perustason terveydenhuolto yksityistä (GP).
Sairaaloista 1-2 % yksityisiä.
1 kuukauden sääntö: kuukauden sisällä
diagnosi, hoitoon kuukauden sisällä

HEALTHCARE

BENCHMARK

DENMARK & FINLAND

Mikko Mehtonen & Christian Hejlesen

Current expenditure on health
(per capita, price corrected)

DK 4940 \$ FIN 3980 \$

...of GDP
Denmark 10,6%
Finland 9,6%

EUROPEAN HEALTH CONSUMER INDEX

Overall measure of quality & effectiveness

European health consumer index (EHCI) is the best single index number that can be used to evaluate the total performance of healthcare system. It's constructed from 48 indicators which measure patient rights & information, availability, outcomes, range & reach of services, prevention & pharmaceuticals.

It could be said that Finland and Denmark have switched places. Denmark had Europe's second best healthcare system in 2012. Since then relative position and actual index have declined. On the contrary Finland has rocketed from 10. to 4. place.

Finland has gained more points in recent years by shortening waiting lines. Finland gains also many points from good range and reach of services and excellent outcomes. In comparison Finland beats Denmark in all areas but patient rights & information. Differences aren't big though.

3

AVERAGE TIME HOSPITALIZED

AVERAGE NUMBER OF DAYS

4

<

7

<

11

DENMARK

NORDIC

FINLAND

Salaries are the main cost driver in healthcare. One explanation to the cost difference lies in that Danish have 16% more nurses and 21% more doctors per capita. Ongoing economic difficulties in Finland have driven the health sector to tighten up year after year which in part leads to strict cost and personnel discipline.

Terveydenhuollon tuottavuustavoite

- Terveydenhuolto on järjestetty ylikunnallisten alueiden toimesta (5 kpl)
- Danske Regioner (alueiden edunvalvontaorganisaatio) käy vastaavat budjettineuvottelut valtion kanssa
- Budjettisopimuksessa tuotanto/tuottavuustavoite:
 - » DRG-aktiviteetin kasvettava 4 % vuosittain
 - » Tästä 2 %-yksikköä valtionosuuksilla ja 2 %-yks. tuottavuudella
 - » DRG-pohjainen tuottavuusmittari mittaa teknistä tehokkuutta
 - Ei kerro laadusta, eikä siitä, että tehdäänkö oikeita asioita

- https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Tanskan-malli-Mehtonen_2016.pdf

Sote-uudistukset pohjoismaissa

Taloustorstai 16.11.2017

Reijo Vuorento
Apulaisjohtaja, kuntatalous

Sosiaali- ja terveystalvelujen organisointivastuut

	Sosiaali- palvelut	Perusterveyden- huolto	Erikoissairaanhito
Suomi	Kunnat (295)	Kunnat	Kunnat /20 Sh-piiriä/5 erva-alueetta
Ruotsi	Kunnat (290)	Maakäräjät (Kouluterveydenhuolto ja kotisairaanhito kuntien vastuulla)	Maakäräjät (17 landsting + 3 regioner) (landsting och regioner)
Norja	Kunnat (428)	Kunnat (lääkäripalvelut sopimuksin yksityisten ammatinharjoittajien kanssa)	Valtio (valtion neljä alueellista toimijaa, Regionale Helseforetak, sairaalat näiden 'tytäryhtiöitä')
Tanska	Kunnat (98)	Kunnat ja alueet (Kuntien vastuulla ehkäisevä hito, terveyden edistäminen, kuntoutus, lasten hammashito, kouluterveydenhuolto, kotisairaanhito. Muutoin alueiden vastuulla. Lääkärit yksityisiä ammatinharjoittajia, sopimukset alueiden kanssa)	Alueet (5) (regioner)

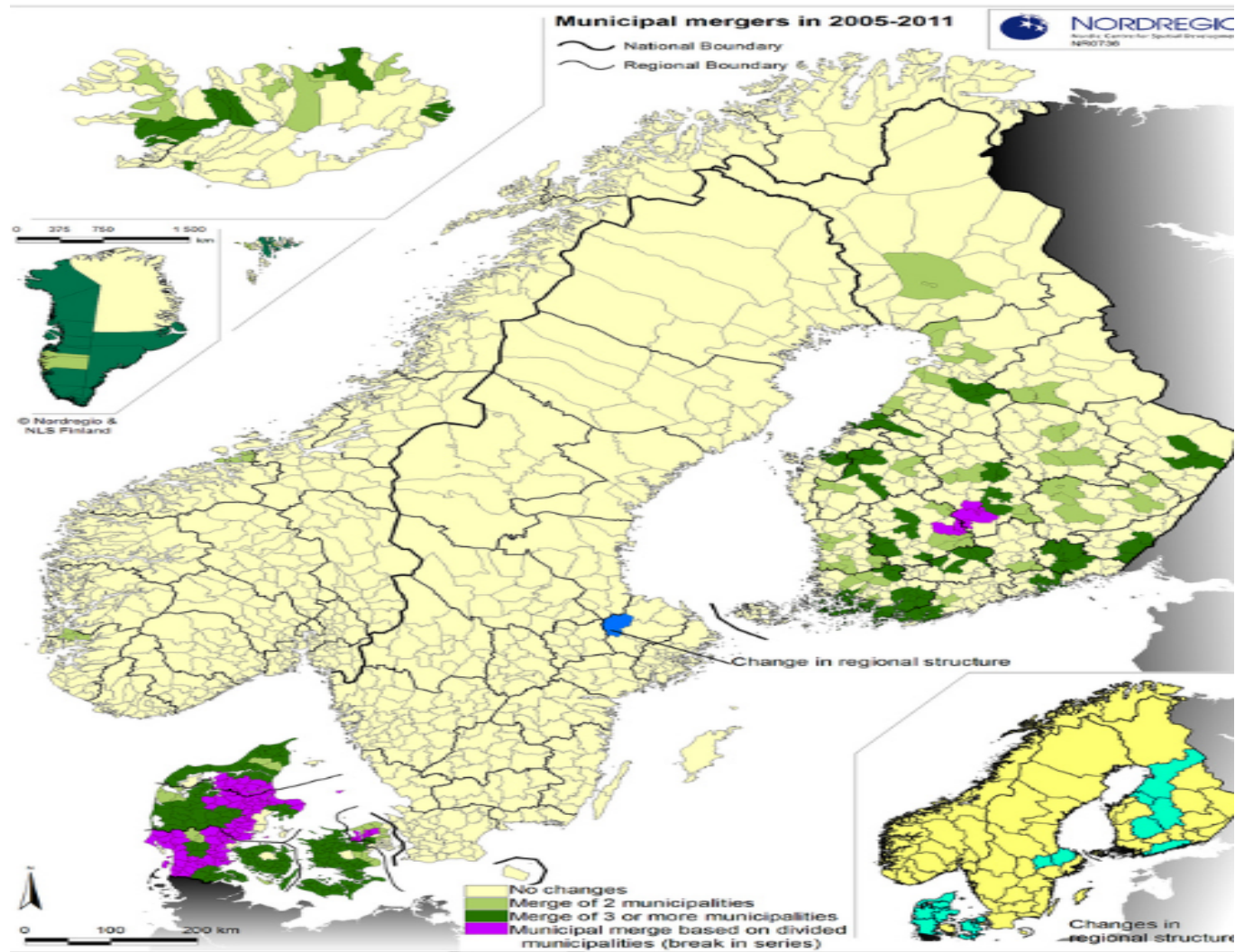
Lakisääteiset tehtävät

Kunnat (290 kuntaa)

- **Sosiaalipalvelut**
- **Lasten päivähoito ja esikoulu**
- Ensimmäisen ja toisen asteen koulutus
- **Vanhustenhuolto**
- **Vammaisten tuki**
- Ympäristönsuojelu
- Kaavoitus
- Jätehuolto
- Vesihuolto
- Teiden kunnostus
- Pelastuspalvelut

Alueet (17 + 3)

- **Terveystenhuolto**
 - » **Perusterveydenhuolto**
 - » **Erikoissairaanhoidon – sairaalatoiminta**
 - » **Valinnanvapaus**
 - » **Ennaltaehkäisy ja kuntoutus**
 - » **Psykiatria - mielenterveyspalvelut**
- Aluekehitys: Julkinen liikenne, elinkeinorakenne, turismi, ilmasto ja ympäristö
- Sosiaalisektori
 - » Erityisopetus kuulo-, näkö- ja puhevammaisille
 - » Laitoshoidon järjestäminen kehitysvammaisille
 - » Nuorisovankilat

Effektiv vård (798 s.)

*Slutbetänkande av En nationell samordnare
för effektivare resursutnyttjande inom hälso-
och sjukvården*

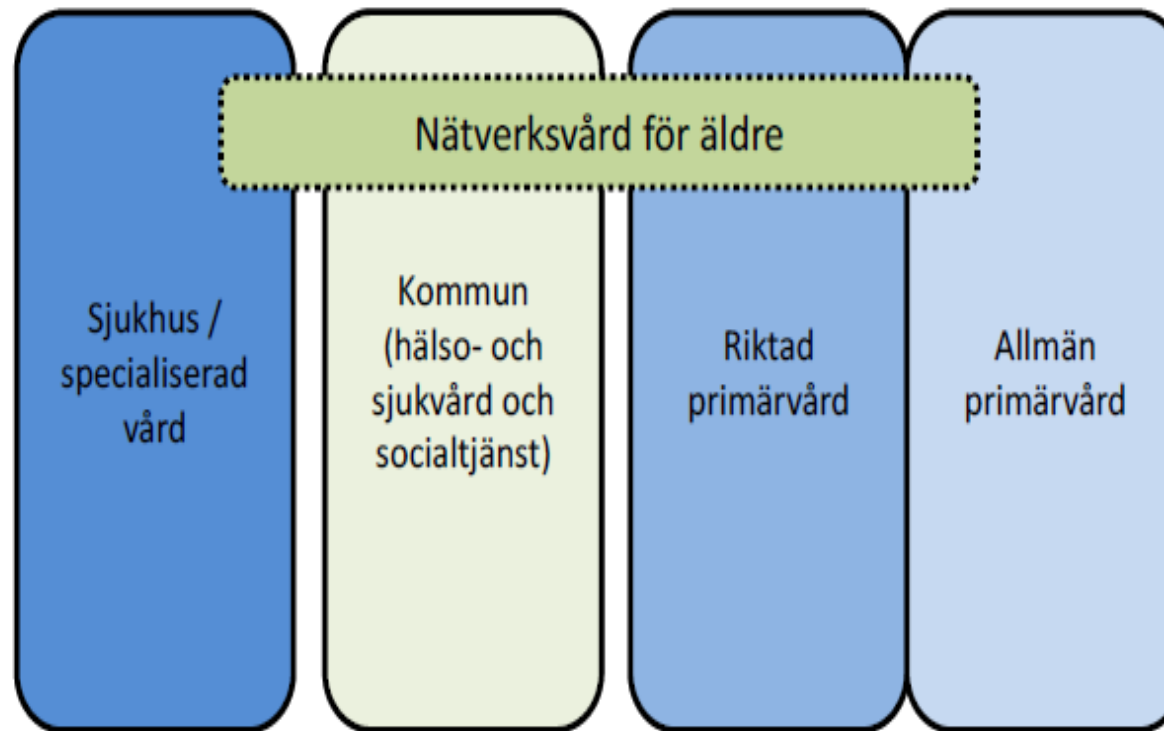
Stockholm 2016

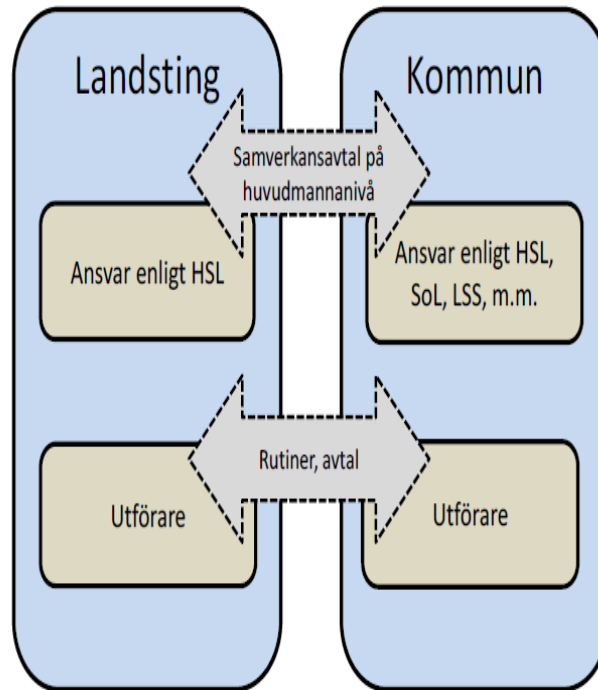
SOU 2016:2

Regeringen beslutade den 21 november 2013 att tillkalla en nationell samordnare med uppdrag att göra en analys av hur hälso- och sjukvården kan använda professionernas resurser på ett mer ändamålsenligt och effektivt sätt. Analysen ska bl.a. belysa de effektivitetsproblem och utvecklingsområden som finns. Mot bakgrund av analysen ska samordnaren initiera samarbeten med berörda aktörer och i dialog med dessa aktörer ge förslag på åtgärder som kan vidtas på nationell, regional och lokal nivå för att säkerställa att professionernas tid, kunskap och engagemang används på bästa möjliga sätt i syfte att öka hälso- och sjukvårdens effektivitet.

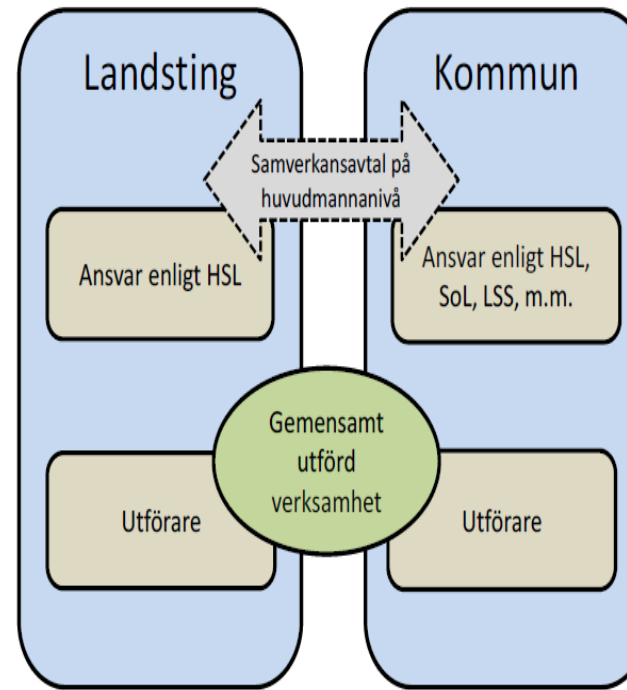
Figur 9.4 Konstruktion av ramar för nätverksvård för äldre

Figur 9.5 Struktur i dag

Figur 9.6 Önskat läge

Syftet med den gemensamma verksamheten är att ge sammanhållen hälso- och sjukvård och socialtjänst

Utredningen föreslår att syftet med den gemensamma verksamheten är att den ska ge sammanhållen hälso- och sjukvård och socialtjänst med den äldre i centrum.

Kuntien lakisääteiset tehtävät Tanskassa

- Sosiaalipalvelut, ml. vanhustenhuolto
- Kansanterveystyö: terveyden edistäminen, ehkäisevät palvelut,
- Lasten päivähoito
- Pakolaisten ja maahanmuuttajien integraatio
- Ympäristönsuojelu ja jätehuolto
- Kulttuuri ja urheilu
- Tiet ja julkinen liikenne
- Sosiaalivakuutus ja eläkkeet, joita Suomessa hoitaa Kela
- Kunnalliset työllisyyskeskukset (Jobcenter)
 - vastaavat koko työllisyyden hoidon käytännön toteutuksesta ml. ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavat.

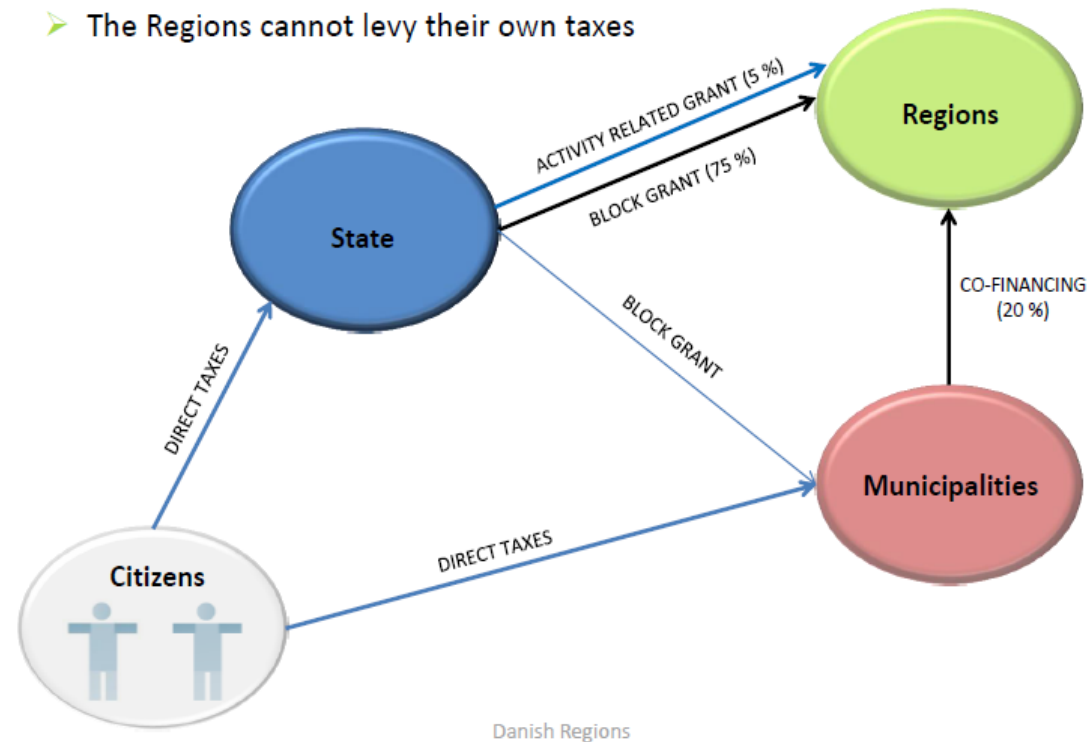
Alueiden lakisääteiset tehtävät Tanskassa

- Terveystenhoito (julkisesti järjestetty)
 - » Erikoissairaanhoido – sairaalatoiminta
 - » Valinnanvapaus
 - » Ennaltaehkäisy ja kuntoutus
 - » Myös työterveyshuolto kokonaan julkisesti järjestetty
- Psykiatria
- Aluekehitys
 - » Julkinen liikenne, elinkeinorakenne, turismi, ilmasto ja ympäristö
- Sosiaalisektori
 - » Erityisopetus kuulo-, näkö- ja puhevammaisille
 - » Laitoshoidon järjestäminen kehitysvammaisille
 - » Nuorisovankilat

The Danish Health Care *Financial Set-up*

- Annual agreements between Danish Regions and the government
- The Regions cannot levy their own taxes

Terveydenhuollon sopimukset

Sundhedsaftalen 2015-2018

Solmitaan alueen ja sen kuntien kanssa, aikaisemmin oli jokaiselle kunnalle oma sopimus

- **Käsittävät neljä pakollista aihealuetta:**

- » Ennaltaehkäisy
- » Hoito ja hoiva
- » Kuntoutus
- » Terveydenhuollon it- ja digitaaliset työmenetelmät

- * **Viisi teemaa otettava huomioon**

- Työnjako ja yhteistyö, tiedon jakaminen ja terveysneuvonta sektoreiden välillä
- Kapasiteetin koordinointi
- Potilaiden ja omaisten osallistuminen
- Terveyden tasa-arvo
- Dokumentointi, tutkimus, laadun kehittäminen ja potilasturvallisuus

- **Socialstyrelsen hyväksyy sopimuksen**

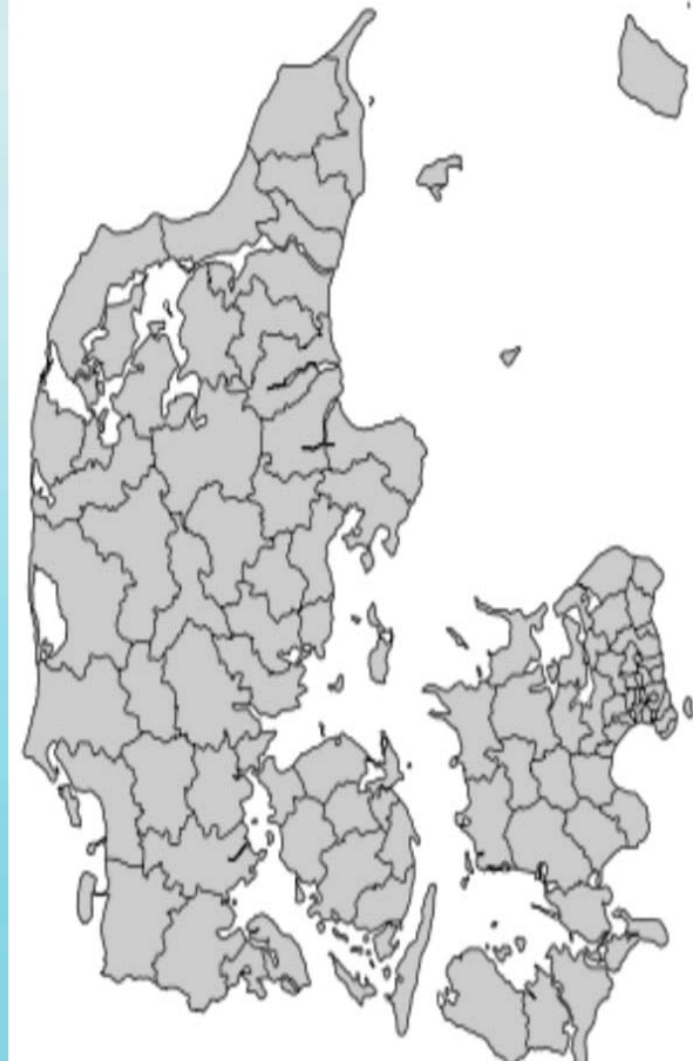
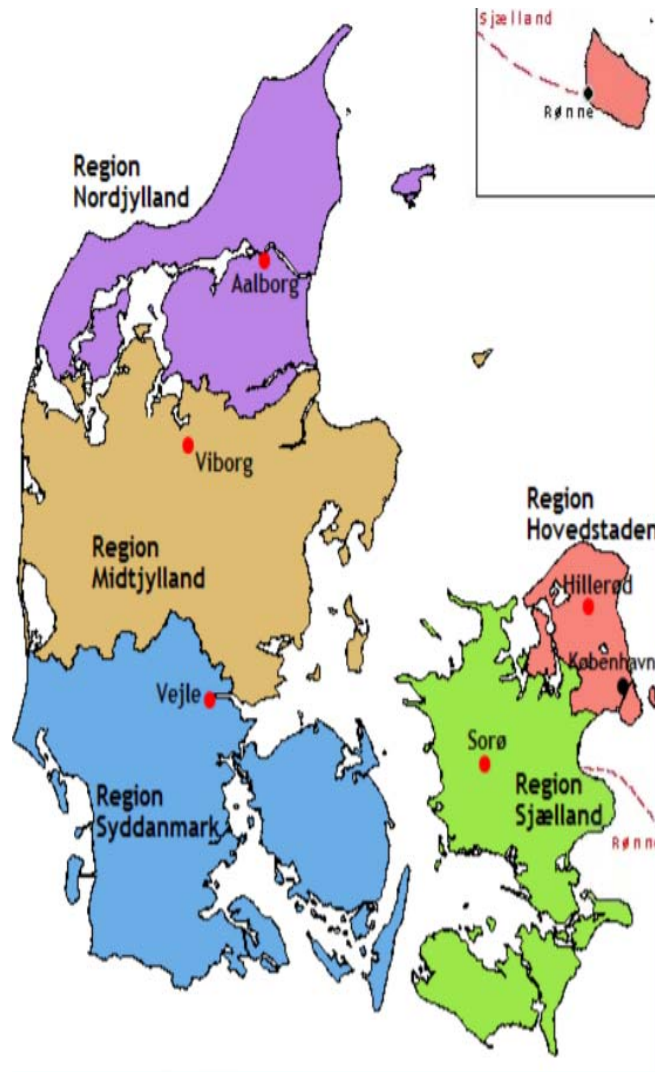
- Konkreettisten tavoitteiden avulla varmistetaan laatu ja potilaiden hoidon sujuvuus eri sektoreiden kesken

Terveysasemat

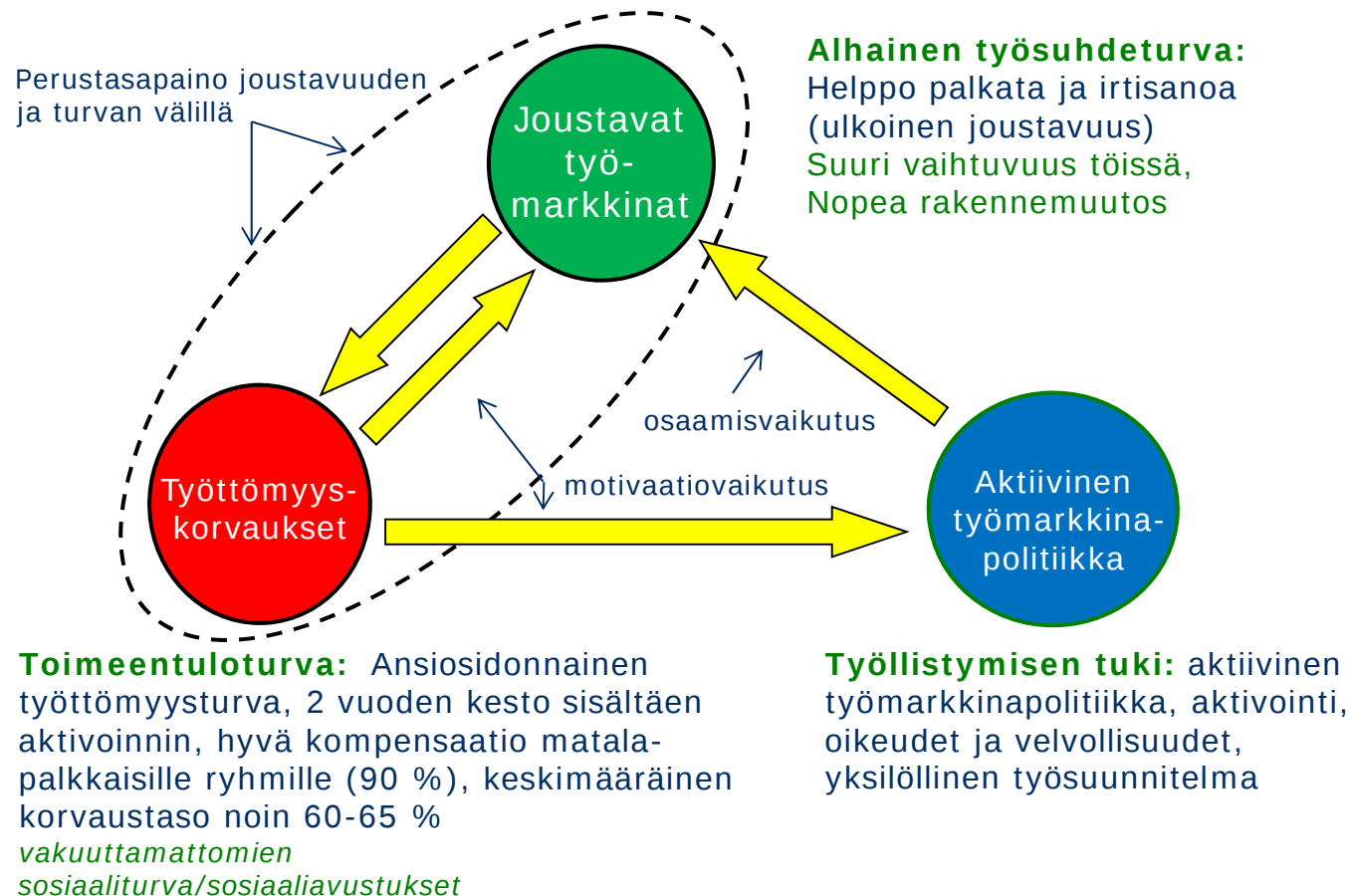
- Terveysasema tarjoaa aktiviteettia, jotka voivat tukea kansalaista terveelliseen ruokavalioon, tupakoinnin lopettamiseen, alkoholinkäytön vähentämiseen tai liikkumaan enemmän päivittäin.
- Nämä ovat niin sanottuja KRAM-tekijöitä (Kost, Rygning, Alkohol og Motion), joilla on yhdessä epäterveen stressin kanssa suuri vaikutus terveyteemme.
- Ei ole lääkäritoimintaa.

**Sairaaloiden
lukumäärää
vähennetään,
samalla
tapahtuu
palveluiden
keskittymistä
ja
erikoistumista,
avohoito
korostuu.**

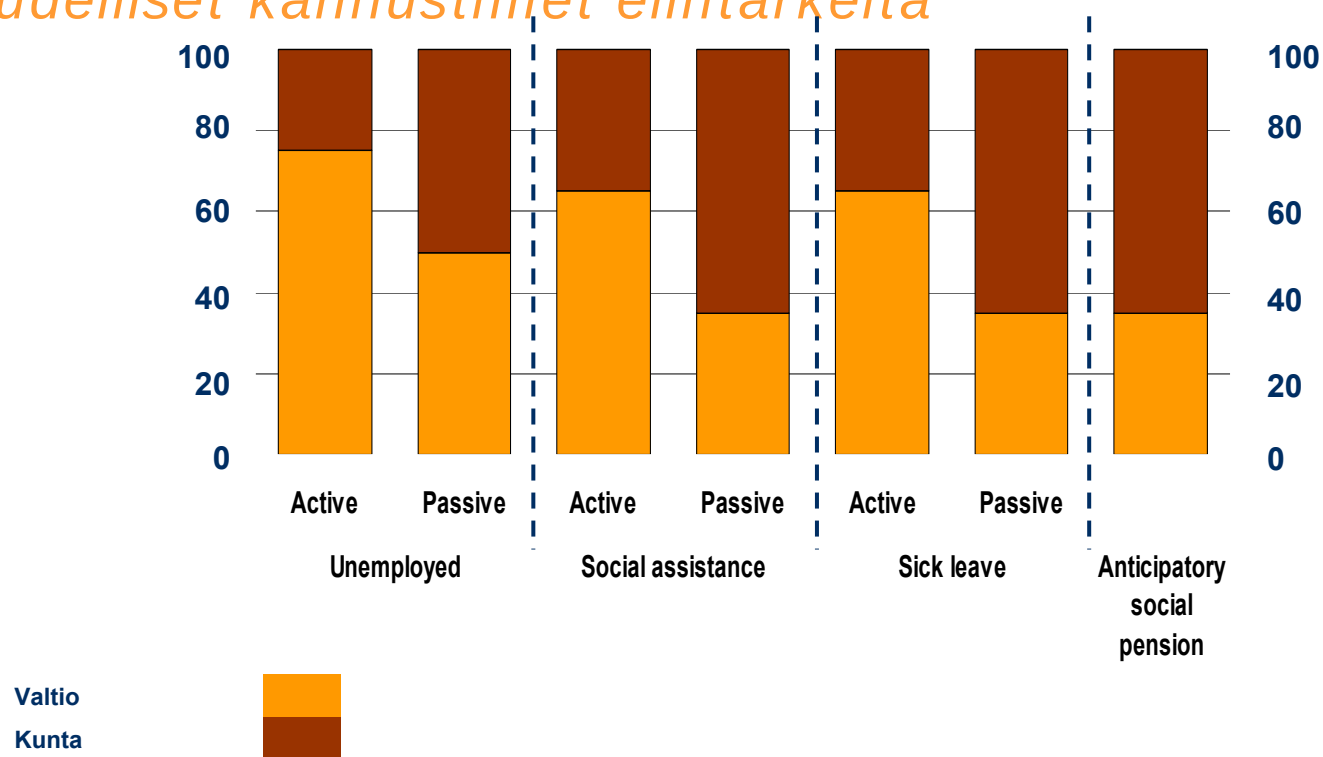
**Tavoitteena 20
sairaala
nykyisten 40
sijasta vuonna
2020**

Tanskan joustoturvamalli

Johtamisperiaate 2: *Taloudelliset kannustimet elintärkeitä*

Norjan kunnat ja maakunnat (fylkeskommune)

- Norjan kuntasektori koostuu 428 kunnasta ja 19 maakunnasta (fylkeskommuner). Oslo vastaa sekä kunnille että maakunnille kuuluvista tehtävistä.
- Kuntien ja maakuntien juridinen asema on yhtäläinen. Kuntalaki on 1990-luvun alusta yhteinen kunnille ja maakunnille.
- Kuntien ja maakuntien rahoitus ja toimintavapaus on määritetty samojen periaatteiden mukaisesti. Kunnilla on nimellinen verotusoikeus, mitä tarkoittaa, että eduskunta (stortinget) määrää kuntien ja maakuntien veroprosentin. Periaatteessa – mutta ei käytännössä – kunta tai maakunta voisi päättää alemmasta veroprosentista:
 - Kuntien veroäyri 11,80 %
 - Maakuntien veroäyri 2,65 %
 - Yhteensä: 14,45 %
- Kuntien ja maakuntien yleinen toimiala on negatiivisesti määritetty, eli kunnat ja maakunnat saavat ottaa hoitaakseen tehtäviä, joita ei ole lailla määritetty jollekin toiselle toimijalle.
- Käytännössä kuntien rooli ja poliittinen painoarvo norjalaisessa yhteiskunnassa on vahvempi kuin maakuntien. Vuodesta 2002, jolloin vastuu erikoissairaanhoidosta siirrettiin maakunnilta valtiolle, alueiden osuus kuntasektorin työvoimasta on alle 10 prosenttia. Maakuntien tärkeimmät tehtävät liittyvät toisen asteen koulutukseen, kaavoitukseen ja alueelliseen kehittämispolitiikkaan.

Norjan maakunnat ja Oslo sekä Svalbard

Uudistus 2007: maa jaettiin alueellisella tasolla neljään terveystieteeseen, joissa jokaisessa toimii alueellinen valtion omistama terveysyritys (RHF)

toiminta on organisoitu yritystoimintamaisesti vastaavat alueellisesta erikoissairaanhoidosta, sen rahoituksesta, suunnittelusta ja tuotannosta

Terveysyritysten tytäryhtiöt (LHF) omistavat alueella toimivat sairaalat

- 1 Østfold
- 2 Akershus
- 3 Oslo
- 4 Hedmark
- 5 Oppland
- 6 Buskerud
- 7 Vestfold
- 8 Telemark
- 9 Aust-Agder
- 10 Vest-Agder
- 11 Rogaland
- 12 Hordaland
- 13 Sogn og Fjordane
- 14 Møre og Romsdal
- 15 Sør-Trøndelag
- 16 Nord-Trøndelag
- 17 Hordland
- 18 Troms
- 19 Finnmark
- (21) (Svalbard)

Pohjoismainen malli

Pohjoismaisen mallin perusteet:

- Riittävät palvelut kaikille tulotasoon ja taustaan katsomatta
- Rahoituksen yhteisvastuu
- Julkisen järjestämisen ja tuottamisen ensisijaisuus – yksityinen ja kolmas sektori täydentää
- Kuntaperusteisuus (=paikallishallinto)

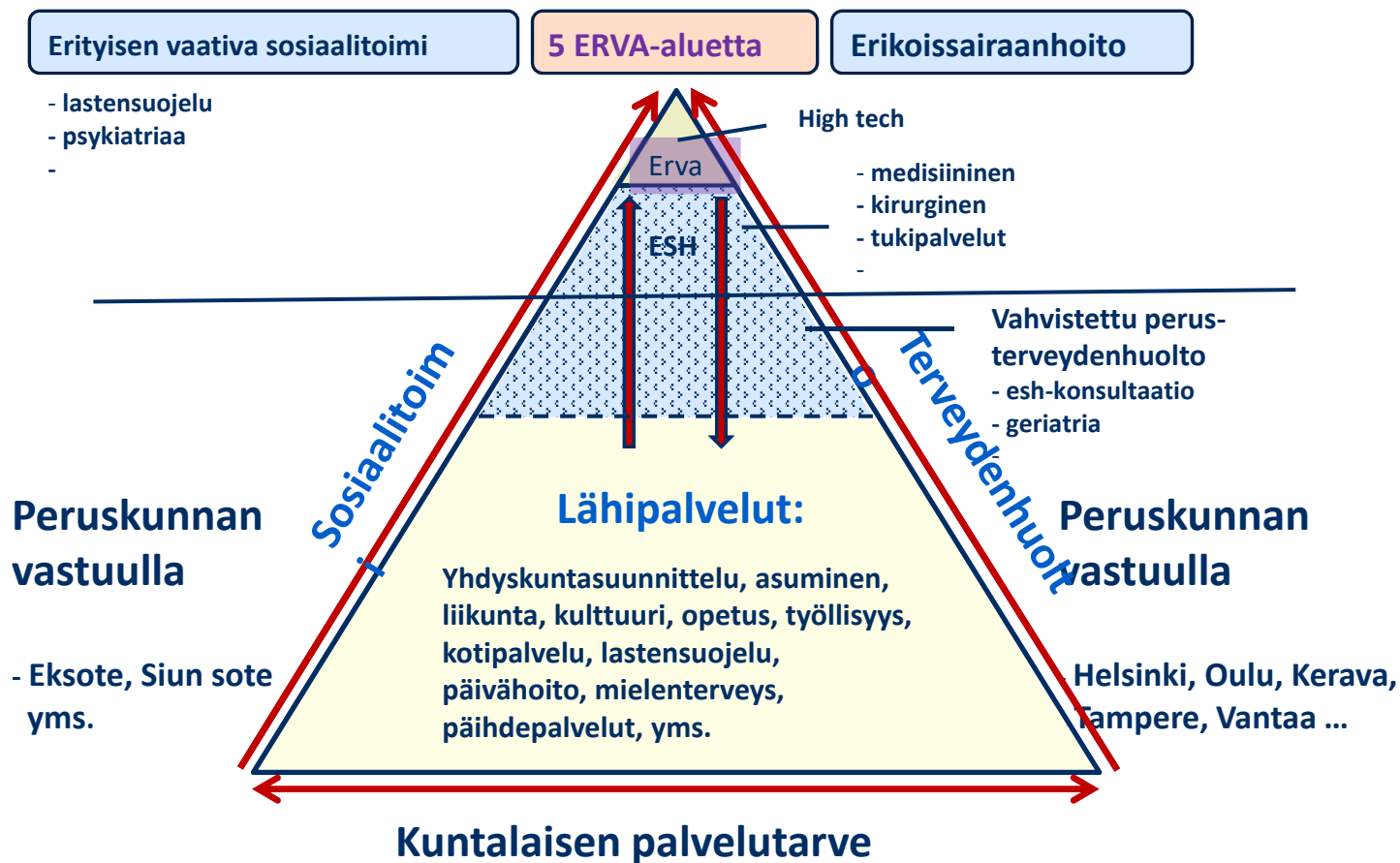
Palvelutuotannon kehittäminen:

- Lähipalvelut lähellä kansalaista
- Erityispalvelujen keskittäminen – harvemmin tarvittavat erityispalvelut tehokkaasti yhteiskäytössä

Kansalaisten osallisuus ja vaikuttaminen:

- Palvelut ja demokratia lähellä kuntalaista ja äänestäjää erityisesti lähipalveluissa
- Palvelujen käyttäjät vaikuttamisen keskiössä
- Valinnanmahdollisuuksien hallittu lisääminen

Sosiaali- ja terveysterveyspalvelut osana palveluketjua

Sote-uudistukset pohjoismaissa

Yhteenvedo (+ / -)

	Ruotsi (esitys)	Tanska (toteutettu)	Norja (suunnitteilla)	Suomi (esitys)
Itsehallinto / demokratia	+++++	+++--	+++--	++---
Kuntien asema(+) / Valtion ohjaus (-)	+++++	+++--	++---	(-----)
Järjestäminen / Tuottaminen - ensijainen julkinen vastuu	++++-	+++++	++++-	+-----
Rahoitus				
- Omat varat	++++-	+++--	++++-	(-----)
- markkinoiden luominen	+++--	+++++	++++-	(-----, +++)